

DIRVA

Nr. 107

Rugsėjis-Sept. 16, 1960

Cleveland, Ohio

SOVIETAI PASIRUOŠĘ NETIKĖTAI
UŽPULTI VAKARUS

Buvęs sovietų karo laivyno karininkas Mikalojus Fedorovičius Artamonovas, prieš penkioliką mėnesių pabėgęs į Vakarus, liudydamas JAV Atstovų Rūmų priešamerikinės veiklos tyrinėjimų komitete, išpėjo, kad sovietų militarinė doktrina yra pagrįsta netikėtu Vakarų užpuolimu.

Artamonovas buvo trečiojo laipsnio kapitonas sovietų karo laivyne ir komandavo karinį naikintoją. Jis 1959 metų birželio mėnesį pabėgo iš Gdynės uosto, kur tuo metu apmokė Indonezijos laivyno karininkus.

Artamonovas liudijo, kad sovietų žvejų traleriai, plaukioję JAV pakrantėse, yra specialaus sovietinės žvalgybos vieneto žinioje. Sovietų traleriai ir povandeniniai šnipinėję amerikinio laivyno pozicijas, karo laivų tipus ir povandeninio laivyno taktiką.

Apie sovietinius tralerius atskiriame pranešime atstovas John W. McCormack (Mass.) pareiškė, kad Atlanto vandenyne jų esama per 200, ir jie, aprūpinti "radaro taškų mišku", šnipinėja Vakarų sąjungininkų laivynų manevrus. McCormack skatino valstybės de-

partamentą, kad sovietų žvalgybos operacijos būtų iškeltos ateinančioje Jungtinių Tautų plenumo sesijoje, kur Chruščiovas atvyksta kalbėti apie visuotinį nusiginklavimą. Tą pačią dieną Atlante prasidės ir NATO laivyno manevrai.

Artamonovas pabrėžė, kad jis, remdamasis jam, kaip sovietų laivyno karininkui ir komunistų partijos nariui, žinomais duomenimis, jaučias pareigą išpėti, jog Chruščiovo kalbos apie nusiginklavimą visiškai neatitinkančios sovietų militarinių pasirošimų.

"Nuo 1955 metų vasario mėnesio sovietų strategija remiama netikėto branduolinio užpuolimo doktrina. Toji doktrina yra atspausdinta sovietų kariniame leidinyje, kuris žinomas tik aukštesiems karininkams. Per pastaruosius ketverius metus ji buvo pakartotinai pabrėžta, bet niekada nepakeista".

Liudininkas toliau aiškino, kad netikėto užpuolimo koncepcija greičiau siaubianti skirta sovietiniams karininkams įtikinti, jog tokia, sovietų pradedama, agresija esanti būtina. "Nė vienas aukštesnis sovietų

karininkas netiki, kad Jungtinės Amerikos Valstybės pultų pirmosios".

"Aš tikiu, — pareiškė Artamonovas, — kad sovietų diktatoriai pradėtų netikėtą puolimą, jeigu jaustų, kad laimės vienu smūgiu. Nedarykite klaidos: jie yra valdžios troškėjai, o ne politiniai idealistai".

"Chruščiovas nenori laukti, kol JAV taps socialistine valstybe evoliucijos keliu. Jis ir netiki, kad tai atsitiktų". Jis norėtų užvaldyti Ameriką dar savo gyvenime.

Priešamerikinės veiklos tyrinėjimų komiteto pirm. Francis E. Walter pastebėjo, kad dalis Artamonovo suteiktų žinių dar neskelbiama saugumo sumetimais.

Artamonovas įstojęs į laivyną, būdamas 13 metų amžiaus, bet jo "pirmos abejonės" dėl sovietų politikos iškildusios II Pas. karo pabaigoje. Jas ypač padidino sukilimai Vengrijoje ir Lenkijoje, o paskutines jo iliuzijas sukrėtęs maršalo Žukovo nušalinimas.

Komiteto pirm. Walter pastebėjo, kad Artamonovo apkalbėjimas neturįs ryšio su dviejų Maskvos pabėgusių Tautinės Saugumo Agentūros tarnautojų spaudos konferencija. Pentagono pareigūnų apklausinėjimas dėl jų pabėgimo pradedamas kitame Atstovų Rūmų komitete.

LIETINGA VASARA
LIETUVOJE

Okupuotoje Lietuvoje ši vasara buvo labai lietinga, ir žmonės kolchozuose turėjo dirbti ir šventadieniais. Javai nuo lauko suvežti pridę. Daugeliui žmonių supuvo bulvės. Su rugsėju atėjo ir ruduo, naktys šaltes, bet lietūs nenustojė.

Ši lietinga vasara buvo ir pavojinga, nes lyjant būdavo ir didelės perkūnijos ir perkūnas nutrenkė daug žmonių ir gyvulių. Marijampolės apskrityje vieną dieną užtrenkė tryliką žmonių.

Rugsėjo 12 d. Chicagoje miręs ALT S-gos vicepirmininkas Dr. Jonas Paplėnas artimųjų draugų tarpe Vokietijoje 1948 metais. Iš kairės A. Laikūnas, velionis P. Glemža, Dr. Br. Nemickas ir velionis Dr. J. Paplėnas.

Dirvos nuotrauka

Išsiblaškęs po visą pasaulį, pagal vietines krašto sąlygas kiek tik galimybės leidžia, lietuviškasis jaunimas siekia aukštojo mokslo, veržiasi į aukštesnes vietas, iš kur lengviau galėtų pagelbėti Lietuvai, bet kartu neišsiskiria iš vietinės lietuviškos veiklos. Nuotraukoje būrelis Argentinos lietuvių studentų, turinčių giminių Š. Amerikoje, susirinkę Buenos Aires lietuvių klube. Iš kairės sėdi: Argentinos Lietuvių Centro Jaunimo Komiteto pirmininkas Karolis Dobkevičius, Albinas Beiga, scenos veikėjas Arturas Kaminskas, Kulikauskas, Pociūnas. Stovi: Albertas Aleksandravičius, Argentinos Lietuvių Centro sekr. Liudas Lemberis, Rasiūnas ir Albertas Baronas.

A. Kirstuko nuotrauka

BUS MŪSŲ LIETUVA, O NE MASKVOS LIETUVA

Dr. S. Bačkio kalba Lietuvių Tautinės Sąjungos Bostono skyriaus surengtame

Tautos šventės minėjime

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos dešimtojo skyriaus Bostone vadovybė pakvietė mane iš Lietuvos teritorijos Washingtone kalbėti Tautos šventės proga. Dėkingas esu jai ir visiems susirinkusiems už tą suteiktą garbę. Tuo parodėte jūsų prisirišimą prie Lietuvos valstybės ir pasitikėjimą Lietuvos Diplomatinei Tarnybai. Dėkoju už tai ir sveikinu jus visus Pono J. Kajecko, Lietuvos Atstovo JAV, ir savo vardu, Linkiu, kad bostoniečiai lietuviai laimingai kurtumėtos, kovodami už savo gerovę, dirbdami šio krašto, kur esate gerovėi ir kartu prisimintumėte Lietuvą, atlikumėte tai, ko mūsų Tėvynė ir žmogaus garbė iš mūsų reikalauja.

Šiandieną susirinkome Tautos šventę minėti. Ji buvo pradėta švęsti 1930 m. --Vytauto Didžiojo metais, nes tais metais gegužės 14 d. įstatymu ji buvo įvesta (Vyr. Žinios 1930, V.14 d. nr. 328, švenčių ir poilsio įstatymas). Keliais mėnesiais anksčiau, 1929 m. gruodžio 31 d., kaip prisiminate, buvo paskelbtas Vytautui Didžiajam minėti įstatymas (Vyr. Žinių 1929, XII, 31 d. nr. 318).

1930 m. Vytauto Didžiojo metai --buvo skirti pagerbti Vytautą Didįjį ir jį įamžinti taip "kad ir mūsų praeitis būtų išskelta ir dabarties darbai Tautos laisvei ir gerovei būtų sustiprinti ir būsimosioms kartoms būtų nušviesti keliai į Tautos ateitį. Toks, tat, buvo Vytauto Didžiojo metų tikslas ir jis parodo mums Tautos šventės prasmę ir turinį. Paskelbtosios prieš 30

metų mintys tebėra mums ir dabar aktualios ir prasmingos. Ir šiandieną mes galvojame apie Lietuvos laisvę ir būdus, kaip Lietuvos Laisvę ir Nepriklausomybę galėtume laimėti. Ir šiandieną mes galvojame apie Lietuvių Tautos gerovę.

Mūsų Tautos Šventės dieną, t. y. 1430 m. rugsėjo 8 d., Vytautas Didysis turėjo būti karūnuotas. Del intrigų karūnacijos numatyta diena buvo atidėta vėlesnei datai, bet Vytautas Didysis mirė 1430 m. spalio 27 d., nebesulaukęs savo darbų apvainikavimo. Tai parodo, kad gyvenime ne tik žmonių, bet ir tautų likimas priklauso nuotartautinių įvykių raidos.

Vytautas Didysis virš keturiasdešimt metų dirbo, kovojė dėl Lietuvos. Istorikų nuomone (žiūr. "Vytautas Didysis", 1930 m. Sakalo leidinys), Vytautas per 40 metų "padarė didelę įtaką Rytų Europos likimui, Prūsų ir Livonijos ordinams. Savo genijum jis Lietuvą padarė europietiška, surišo ją su Katalikų Bažnyčia, vakarais ir Europos kultūra". Jo tikslai buvo --geri santykiai su Jogaila ir lenkais, kova su ordinu ir rytuose su rusų kunigaikščiais ir totoriais; jis siekė kunigaikščio valdžios stiprinimo ir kultūros kėlimo krašto viduje. Tai buvo Vytauto Didžiojo politinės mintys. Jis nesigailėjo jokių išlaidų, kai reikėdavo parodyti savo galybę užsieniams, kai reikėdavo Lietuvių savigarbą ginti. Jis, matyt, prisimindavo Gedimino pareikštus pasauliui žodžius: "Mes kariaujame ne su kryžium, bet su vokiečiais, kurie mus pavergti nori". Pats Vytautas Didysis Imperatoriui Zigantui, ginčo metu dėl Žemaičių, rašė: "Kryžiuočiai yra atėjūnai iš svetimų Vokietijos kraštų... jie užgrobė Prūsus, o dabar nori ir mus iš mūsų žemės išvaryti". Pakeitę šiandieną žodžius "vokiečius, kryžiuočius" --rusais komunistais ir mes tą patį galėtume pasakyti. Vytauto Didžiojo palikimas mums gyvas Lietuvos didybės paminklas. Jis yra simbolis amžinos Lietuvių kovos už Lietuvos politinę nepriklausomybę, už Lietuvos tautinės individualybės išlaikymą ir puoselėjimą, už kultūrinę, religinę lietuvių individualybę. Tai matyti iš jo santykių su Ordinų, lenkais, rusais ir totoriais. Taip, kaip Vytautas Didysis sakė Lietuvos bajorams, taip mes galime pakartoti mūsų jaunajai kartai "Jūsų tėvai buvo laisvi karygiai ir "duoklių nemokėjo".

Vytautas Didysis gyveno kryžkelių, persilaužimo Europoje laikotarpiu, mes šiandien gyvename pasaulinių įvykių sukrėtimuose ir pavojuose. Vytautas Didysis pasuko Lietuvos likimą nauja kryptimi, sukūrė nuo Rytų į Vakarus, įsijungė į Vakarų kultūrą ir siekė Lietuvos visišką savarankiškumą ir jos gyvavimo amžiams. Jis ieškojo, kaip panaikinti Lietuvoje visas ekscentrines bei

destruktyvines jėgas ir pasiekti Lietuvos didybės. Jis ieškojo, kaip laimėti viešosios Europos opinijos palankumą. Jo laikais "Be Lietuvos nebuvo rišamas joks svarbesnis ne tik rytų, bet ir centralinės Europos klausimas." Vytautas Didysis viską laimėjo savo energija, ryžtu, nenulstama kova.

Mūsų Tautos Šventę minime, kad nors keliomis mintimis prisimintume mūsų Tautos praeitį, Vytauto Didžiojo palikimą, ir padarytus atitinkamas išvadas.

Viduramžiais lietuvių tautos vesta kova buvo tęsiama. Priešų ir pavojų netrūko. Po Lietuvos -- Lenkijos padalinimo sekė 117 metų trukusį caristinės Rusijos okupacija, Vilniaus Universiteto uždarymas, Lietuvos Statuto panaikinimas, Muravjovo kario laikmetis, lietuvių sukilimai, spaudos draudimo laikotarpis. Lietuviai nenuleido rankų, bet ryžtingai kovą vedė. Po to sekė spaudos atgavimas, vokiečių okupacija, Lietuvos Nepriklausomybės atgavimas ir gyvenimas bei darbai laisvėje.

Paskui, 1940 m. birželio 15 d., Sovietų Rusija užėmė Lietuvą. Lietuvių Tauta sukilo prieš okupantą 1941 m. birželio 23 d., Lietuva vėl turėjo nešti vokiečių nacių okupacijos jungą ir 1944 m. vasarą antrą kartą buvo vėl Sovietų Rusijos okupuota. Krašte vyko pasipriešinimas žiauriam okupantui.

Ginkluotais pasipriešinimais tęsėsi nuo 1945 iki 1950 metų, o rezistentų kai kurie likučiai gyveno iki 1956 metų. Visais laikotarpiais lietuvių Tauta kovą tęsė. Štai gražus partizano Visvydo, Kestučio apygardos vado, pareiškimas apie Lietuvos Tautos kovą: "Mes buvome priversti išeiti ginti savojo krašto, savųjų sodybų, bočių ir tėvų kraują aplaistytos žemės; mes, kaip žmonės, pasipriešinome prieš žmogaus teisų mindžiojimą, prieš aukščiausiojo laipsnio vergiją; mes negalime sutikti su melu, apgaule, klaida ir tautų žudančiomis nedorybėmis. Mūsų žingsniai yra taurūs. Mes savo kovoje esame teisingi ir tiesūs prieš visą kultūringąjį pasaulį, o Aukščiausiojo palaima remia ir laimins mūsų darbą" (Žiūr. J. Daumanto, "Partizanai už geležinės Uždangos").

Žinome visi, koks žiaurus likimas tenka mūsų broliams ir sesėms tėvynėje pakelti. Ir tai vien dėlto, kad imperialistinis -- tarptautinis komunizmas, Kremliaus vadovaujamas, paneigė visas žmogaus teises, laisves ir teisingumo principus, tesivaduoja vien jėga. Keli Maskvos klapčukai lietuviai komunistai vykdė Sovietų Rusijos užmačias Lietuvoje, naikina visa, kas lietuviška, ekspliotuoja Lietuvą ekonomiskai ir metodingai ieško

(Nukelta į 6 psl.)

TRUMPAI IŠ VISUR

* PREZ. EISENHOWERIS kalbės Jungt. Tautų plenumo sesijoje rugsėjo 22, prieš Chruščiovui kalbant. Kaip patiriama, savo kalboje jis pasiūlys naują JT orinės inspekcijos planą, skirtą apsisaugoti nuo netikėtų užpuolimų bet kurioje pasaulio vietoje. Britų premjeras Macmillanas kalbės po Chruščiovo.

* JAV UOSTŲ KROVIKŲ unija (Longshoremen) paskelbė, kad ji ne tik boikotuosianti atplaukiantį su Chruščiovu sovietų laivą, bet ir surengsianti "pasitikimą su kačių muzika". --"Tie bomai teišsikrauja savo laivą patys!" pareiškė unijos gen. organizatorius Teddy Gleason. "Mes darysime viską, kad viešnagė jam taptų tikrai nemaloni".

Džiunglių strategija (3)

SOVIETŲ SKVERBIMASIS Į AFRIKĄ

Sovietų infiltracijos į Afriką planai buvo paruošti anksčiau, negu daugelis dabar nepriklausomomis tapusių valstybių pradėjo tvarkytis savarankiškai. Ir jie išskaičiuoti tolimą perspektyvą, labai lankstūs, su daugeliu variantų, gudriai maskuoti. Sakysime, kai kuriuose Afrikos kraštuose buvo kuriamos komunistų partijos, bet, jei jos netiko į komunistinės strategijos planus, ten buvo einama lėtai, kurstant nacionalizmą, ieškant draugystės su naujosiomis vyriausybėmis, teikiant ūkinę ir techninę pagalbą, dalinant stipendijas studijoms už geležinės uždangos, kad prisiugdžius savų kadry, ir t.t.

KONGAS šiuo metu yra didysis Maskvos taikiny susikurti ekspansijos Afrikoje bazei. Po nepriklausomybės atgavimo kilusi suirutė Kremliu suteikė aukštinę progą savo planus paskubinti. Lumumbos vyriausybė labai naudinga Maskvai daugeliu požiūrių. Pats Lumumba yra nusiteikęs prieš Vakarus ir labai nepastovus. Daugelis jo aukštųjų pareigūnų palaiko ryšius su komunistais. Kraštas reikalingas pinigų ir technikų, kuriuos Rusija siūlo.

Buvo gandy, kad Lumumba buvęs jau susitaręs su Chruščiovu: už sovietinę pagalbą Rusijai bus atiduotos naudoti turtinės Katangos kasyklos -- jeigu Lumumbai pasisektų paimiti savo kontrolėn tą provinciją. Katangos atskilimas ir Jungt. Tautų intervencija buvo didelis smūgis sovietų planams. Daugelis Vakarų stebėtojų tiki, kad, jei Katanga nebūtų atskilusi, šiandien jau visas Kongas būtų komunistų rankose.

Vienas atvejis galėtų sugriauti rusų planus: Lumumbos nuvertimas. Paskutiniųjų dienų įvykiai atrodė vystąti ka kryptimi, bet naujausios žinios skelbia, kad Lumumba vėl atgaunąs galią. Jei jis išsilaikys, Kongas gali tapti antruoju komunistų prietilčiu Afrikoje. Gvinėja buvo pirmasis.

GVINĖJA nutraukė ryšius su prancūzų tautų bendruomene 1958 metais ir dabar vis labiau patenka į sovietinę orbitą.

Kai Gvinėja nutraukė ryšius su Prancūzija, pastaroji visiškai pasitraukė iš ten, nutraukdama finansinę pagalbą. Vakarai, solidariaudami su prancūzais, nesikišo, bet atsiradusią tuštumą pasiskubino užpildyti Maskva. Ir tas įsikūlimas apsimokėjo. Premjeras Sekou Touré pasidare komunistinio tipo diktatorius Gvinėjoje. Jo kraštas susirišo glaudžiais ekonominiais ryšiais su komunistiniu bloku.

Praeitais metais Rusija ir jos satelitai nupirko 16,7% Gvinėjos eksporto ir padengė 8,3% jos importo. Šiais metais tie skaičiai bus žymiai aukštesni. Rusija suteikė 35 mil. dol. vertės kreditų Gvinėjai, Čekoslovakija -- 5 mil. dol. ir komunistinė Kinija -- 1,5 mil. dol. Apie 200 komunistų specialistų dirba Gvinėjoje, mokydami čia buvusių tokių dalykų, kaip ryžių auginimas, industrializacija ir... komunistų partijos technika. Gvinėja pasidare komunistinės propagandos baze Vidurinėje Afrikoje.

KAMERUNE -- džiunglių karas. Gvinėja yra ir karinė bazė operacijoms kitoje naujoje valstybėje -- Kamerune. Džiunglių karas yra inspiruotas ir remiamas komunistų. Sukilėliams vadovauja egzilinė vyriausybė, kurios centras yra Konakryje, Gvinėjos sostinėje. Ginklai iš komunistinių kraštų atgabenami į Gvinėją, ir kur šmugeliuojami į Kameruną.

GANĄ -- esanti tarp Gvinėjos ir Kameruno -- sudaro tipišką Vakarų įtakos ir komunistinio mišinį. Premjeras Kvame Nkruma vadina Ganą marksistine valstybe, bet pabrėžia, kad nei jis pats nesąs komunistas, nei jo kraštas komunistiškas. Jis save skelbia neutraliu šaltajame kare ir nėra ekonomiškai prisirišęs prie sovietinio bloko. Net Nkruma sukūrė vienos partijos politinę valstybę ir vysto "asmenybės kultūrą", primenantį stalinistinę Rusiją.

SUDANE (rytinėje Afrikoje, nes Mali Federacijai suskilus,

antroji tuo pat vardu valstybė atsirado vakarinėje Afrikoje) komunistams kiek sunkiau sekasi. Septyni komunistų kraštai -- Rusija, Kinija, Bulgarija, Rytų Vokietija, Vengrija, Lenkija ir Čekoslovakija -- turi prekybines sutartis su Sudanu, tačiau praieitų metų Sudano prekyba su tais kraštais tesudarė tik 7,5%. Politiniai sovietų laimėjimai taip pat ten neatrodo dideli. Premjeras Abboud neseniai lankėsi Jugoslavijoje, iš kur grįžo susižavėjęs Tito neutralizmu. Abboud karinis režimas yra uždaręs visas partijas, bet komunistai yra palyginti stiprūs profesinėse sąjungose.

ETIOPIJĄ sovietai bando įveikti ekonomine ofensiva. Jai komunistai yra pažadėję daugiau kreditų, negu bet kuriai kitai Afrikos valstybei: 100 mil. dolerių Rusija ir 11,8 mil. dol. Čekoslovakija. Sovietų kreditai buvo pasiūlyti, kai imperatorius Haile Selassie lankėsi Maskvoje 1959 metais. Kreditų už 2 mil. dolerių geologiniams tyrimams sovietai yra pasiūlę užsienieci valui. Tai pirmas atvejis, kada Maskva užeuropiniam kraštui duoda kreditus užsienieci valui. Etiopija buvo laikoma provakarietiška valstybe. Bet Haile Selassie sensta, ir kraštas atrodė slėpstantis neutralizmą.

MALAGASYJE -- saloje kuri

prieš nepriklausomybės atgavimą buvo vadinama Madagaskaru -- komunistų partija veikia legaliai, bet užtat ji yra silpna, tepasiekianti tik lokalinių laimėjimų per rinkimus.

PIETŲ AFRIKOS UNIJOJE komunistų partija buvo uždrausta 1950 metais ir dabar veikia nelegaliai. Kai kurių laimėjimų jie yra pasiekę, įsiskverbdami į juodųjų Afrikos Nacionalinį Kongresą, bet antikomunistai iš jo atskilo, sukurdami Panafrikinį Kongresą, kuris reikalavo, kad iš eventualios juodųjų vyriausybės turėtų būti išskirti visi baltieji -- komunistai ir nekomunistai. Panafrikinis Kongresas po paskutiniųjų neramumų buvo taip pat uždraustas, bet daugelis tiki, kad jis palaužęs Afrikos Nacionalinio Kongreso įėgą.

Taigi, komunizmo slinkimas Afrikoje, išskyrus porą atvejų, yra palyginti gana lėtas. Didžiąją kiltų jam sukelia juodasis nacionalizmas, kuriam bet kurios baltųjų atneštos doktrinos lieka svetimos. Kai kurie stebėtojai sako, kad Maskva šiuo metu tenorinti palenkti savo naujai juodąjį nacionalizmą, o efektingiau savo tikrųjų tikslų siekti tik tada, kai susidarys palankios sąlygos. Kongas ir yra vienas iš tų didžiųjų bandymų.

TOLERUOJAMI IŠDAVIKAI

K. Jurgutis

Martin ir Mitchell Maskvoje kolioja Ameriką...

Dviejų Amerikos Tautinio Saugumo Agentūros (NSA) tarnautojų Martin ir Mitchell dingimas sukūrė Pentagoną ir sukelė nemažą susirūpinimą Baltuosiuose Rūmuose, senato ir kongreso sluoksniuose. Dabar paaiškėjo, kad tie du valstybės išdavikai jau sėdi Maskvoje, kur jiems, po atitinkamos repeticijos, buvo suorganizuota konferencija su spaudos atstovais.

Liūdna, kad net aukšti valstybės pareigūnai, kuriems patikimios valstybės paslaptys, išduoda savo kraštą, ir pabėgę pas priešą, dar jį niekina.

Tačiau dar labiau tenka jaudintis ir stebėtis, kad Amerikoje laisvai veikia tokios stambios Nikitos žuvis, kaip Cyrus S. Eaton ir jam panašūs, kurie čia milžiniškus turtus susikrovė ir negailestingai dergia kraštą, kurio dėka jie to pasiekė.

Yra manančių, kad 76 metų

senis esąs sukaavilėjęs ir niekam nepavojingas. Deja, Chruščiovas yra kitokios nuomonės, ir jo dovanos nėra Eatonui velniui duodamos. Reikia žinoti, kad tas senis, atvykęs 1900 metais iš Nova Scotia į Ameriką, yra šiandien turtingiausias Amerikoje žmogus ir suleidęs savo naugus benzino, elektros, plieno, anglies, gumos, dažų pramonėje ir bankuose. Jo turtai vertinami daugiau kaip dviem milijonais dolerių. Jis yra parašęs pustuzinį knygų, yra American Philosophical Association, American Historical Association ir American Council of Learned Societies narys. Turi labai plačias pažintis ir daug kur kviečiamas su paskaitomis ir pranešimais. Dėl didelių turtų jam visur durys atidaros ir atitinkama pagarba teikiama.

Tas senis, grįždamas 1958 m. iš Maskvos, Paryžiaus, spaudos

konferencijoje išgarbinęs sovietinę santvarką ir Nikitą "taikos mylėtoją" pavadinęs, šitaip kalbėjo: "Rusai vieningai stovi už savo valdžią. Aš ir mano žmona radome, kad ten žmonės daug laisviau kalba, negu Amerikoje. Vienintelė šalis, kur žmogus kalbėdamas turi žvelgti per petį ir saugotis, yra JAV. Ne Sovietija, bet Amerika yra politinės valstybės paveikslas. Amerikos pramoninkai, gauną valdžios kontraktus, kenčia nuo latinius agentų tardymus. Vienos bendrovės pirmininkas skundėsi man, kad jam rankos nespėjantios nudžiūti dėl nuolatinių pirštų nuospaudų. Aš nebėjau tardymų, sugrįžęs į Ameriką, nes esu prityręs. Kartą jie pašaukė, bet ir vėl tą šaukimą atsiėmė. Pasakiau ir Chruščiovui apie tai, ir jis labai juokėsi. Aš pirmutinis Amerikos pilietis pasirodžiau Sovietijos televizijoje ir kalbėjau be jokios cenzūros. Amerikoj pirmiausia kalbą nufilmuotų arba iš anksto patikrintų, ką aš sakysiu. Aš mažiau Rusijoj, ką tik norėjau. Aš ir bendrovės su kuriom ryšius laikau esame pasirengę prekiauti su Rusija ir Kinijos Respublika, nežiūrint, kad Dulles ir į kalėjiną uždarytų."

Grįžęs į Ameriką, Eatonas buvo pakviestas Detroito Ekonomikos Klubu į Detroitą, kur 950 Michigano valstijos ekonominio gyvenimo vadovų 90 minučių pūte burbulus apie Sovietijos pažangą ir Nikitos gerus norus. Tada dalyviams padarė šias sugestijas: 1) pašalinti Dulles, 2) pasikeisti Eisenhowerio su Nikita vizitais, 3) baigti kištis į kitų valstybių reikalus, 4) sulaukyti ginklavimosi lenktynės 5) pripažinti komunistinę Kiniją ir ją priimti į JT, 6) sudaryti su Sovietija taikos ir draugiškumo sutartį.

Tai pora epizodų iš Eatono atliekamos Chruščiovo pavestos misijos viešai, o ką jis atlieka slapta -- niekas nežino, nes jis, vartydamas milijonus dolerių, visur atranda atvertas duris ir gali atlikti daug pavojingą darbą Amerikos saugumui, negu šnipai Martin ir Mitchell.

Šiuo metu pagal Amerikos ir Sovietijos sutartį vyksta pasikeitimai turistais, menininkais ir studentais. Kaip kiekvienoj, taip ir šioj sutarty sovietai ieško sau propagandinės naudos ir Amerikos suniekinimo. Kuris tik amerikietis, atvykęs Sovietijon, pabando pamatyti tikrąjį jos veidą, tuoj yra įtariamas šnipu, tardomas ir per 24 valandas pasiunčiamas atgal į Ameriką. Valstybės Departamentas paprotestuoja, bet veltui.

Žinant Sovietų tarptautinio bendradarbiavimo standartą, dėl to nebūtų ko stebėtis. Bet tenka stebėtis, kad ir čia Nikita gauna sau pagalbininkų. Po lakūno Powers bylos užsienio propagandai sustiprinti ir savo piliečiams prigarsdinti Nikita nuolat kaltina Ameriką špiunažu. Trumpai tariant, kas tik iš Amerikos be atvyktų, yra šnipas. Ir štai, vos pradėjus prieš Ameriką tokią akciją, nė iš šio nė iš to į areną Nikitai talkinti įsėina kitas Eatonas, kuris vadinasi Robert Berlin. Tik šis žymiai jaunesnis, vos 28 metų amžiaus, prekybos bendrovės vicepirmininkas. Jis Chicago American korespondentui pareiškia, kad 1958 m., prieš jam vykstant dešimčiai dienų į Sovietiją, atėjęs pas jį CIA agentas ir prašęs pašnipinėti, nes turistams esą lengviau gauti reikalingų informaciją, negu apmokytiems agentams.

Kadangi dabar Valstybės Departamentas protestuoja dėl Amerikos turistų įstrėtimų iš Sovietų Rusijos, -- pasakė Berlin korespondentui, -- esu priverstas atidengti, kad ir aš buvau prašomas Sovietų Sąjungą šnipinėti ir pristatyti pastabas iš savo kelionės užrašų. Bet aš atsisakiau primindamas, kad bijau rizikos ir manau, kad turistams šnipinėti negražu. Žmonės sako, kad aš dėl šio pareiškimo galiu turėti nemalonumų, bet aš tikiu, kad turiu teisę pasakyti, ką galvoju."

Idomu ką Mr. Berlin būtų atsakęs, jei tas korespondentas būtų paklauses: Ką tamsta tuo savo pareiškimu nori pasiekti? Ar jis bebūtų išdrįšęs, pasisakyti "ką galvoja"?

Vargiai rasime kitą tokią valstybę, kur taip būtų toleruojami savo krašto niekintojai ir išdavikai.

2,000 KALĖDINIŲ SIUNTINIŲ BE UŽDARBIO

LIETUVIŲ PREKYBOS BENDROVĖS vadybė naudoja šia progą pareikšti visiems bet kur pasaulyje gyvenantiems lietuviams padėkai už didžiulę paramą, kurią jie parodė per pastaruosius trejus metus.

Reikšdami nuoširdų ačiū, pagal įprastinę savo tradiciją ŠI KARTĄ VĖL jaučiame pareigą visiems LIETUVIAMS atiduoti kaip DOVANĄ 2000 SPECIALIŲ KALĖDINIŲ SIUNTINIŲ uždarbį.

Remdamiesi ilgu savo patyrimu ir atidžiai parinkę siūlome ypačiai vertingus 2 SKIRTINGUS KALĖDINIUS SIUNTINIUS BE UŽDARBIO.

KALĖDINĮ SIUNTINĮ NR. 1 SUDARO:

- 3 jardai vilnonės medžiagos vyriškam ar moteriškam kostiumui (tamsiai mėlynos, juodos, mėlynos ar žalios).
- 3¼ jardo vilnonės medžiagos vyriškam ar moteriškam kostiumui (tamsiai mėlynos, rudos ar tamsiai pilkos);
- 3 jardai dvigubo pločio pamušalo;
- 1 sunkus vilnonis megztinis, sibirišku vadinas;
- 1 pora žieminių moteriškų kojinių;
- 1 pora vilnionių vyriškų kojinių.

Normali šio siuntinio kaina yra \$44.00.

KALĖDINĖ šio siuntinio Nr. 1 kaina yra tiktai \$39.00

įskaitant visus mokesčius.

KALĖDINĮ SIUNTINĮ NR. 2 SUDARO:

- 6½ jardo vilnonės medžiagos 2 vyriškiems kostiumams (tamsiai mėlynos, rudos ar tamsiai pilkos);
- 6½ jardo vilnonės medžiagos 2 moteriškiems kostiumams (tamsiai mėlynos ar pilkos);
- 3 jardai vilnonės medžiagos vyriškam ar moteriškam paltui (tamsiai mėlynos, juodos, mėlynos, žalios ar kupranugario spalvos);
- 4 jardai sunkaus rajono medžiagos 1 moteriškai ar 2 vaikiškoms suknelėms;
- 10 jardu dvigubo pločio pamušalo.

Normali šio siuntinio Nr. 2 kaina yra \$85.00.

KALĖDINĖ šio siuntinio kaina yra tiktai \$75.00

įskaitant visus mokesčius.

Visos šių abiejų KALĖDINIŲ siuntinių medžiagos yra eksportinės angliškos medžiagos.

Visos kostiuminės šių abiejų KALĖDINIŲ siuntinių medžiagos yra sužymėtos įrašais: "MADE IN ENGLAND".

TURINT GALVOJE LABAI DIDELĮ PREKYBINĮ MŪSŲ PASISEKIMĄ 1959/60 METAIS, MES ESAME PAJĖGUS ŠIAIS METAIS PASIŪLYTI KALĖDINIAMS BE UŽDARBIO SIUNTINIAMS SPECIALIAI MUMS GAMINTAS NAUJAS MEDŽIAGAS, ŽYMAI GERESNES RŪŠIES IR ŽYMAI PATRAUKLESNIO RAŠTO IR ŽEMESNĖS KAINOMIS, NEGU PRAEITAIS METAIS.

Pareikalavus siųsime oro paštu nemokamus medžiagų pavyzdžius ir bet kurį pasaulio kraštą.

Mūsų KALĖDINĮ be uždarbio siuntinį gali užsisakyti kiekvienas lietuvis, vis tiek, ar jis yra mūsų klientas, ar kitos firmos.

BET KADANGI NORIME VISIEMS DUOTI PROGOS PASINAUDOTI TUO PASIŪLYMU, TAI NUSTATĖME, KAD IŠ KARTO BET KAS GALI UŽSISAKYTI NE DAUGIAU KAIP 2 SIUNTINIUS (PO VIENĄ KIEKVIENO).

Priiminėsime taip pat po \$1.00 užstato, kuris užtikrins, kad bet kuris kalėdinis siuntinys galės būti palaikytas 10 savaičių.

Mes garantuojame:

- Kiekvienas siuntinys pasieks gavėją;
- Jei siuntinys dingtų, grąžiname pinigų arba nemokamai pasiunčiame kitą siuntinį!
- Apmokame visus mokesčius čia, dėl to siuntinio gavėjas, sulaukęs Lietuvoje siuntinį, nieko jau nemoka.
- Siunčiame visas medžiagas tiktai pagal pasirinktuosius pavyzdžius.
- Kitas prekes siunčiame tiktai pagal jų aprašymą.

Pareikalavus oro paštu nemokamai siunčiame savo bendrinį katalogą, kuriame sužymėtas didelis prekių pasirinkimas, ir savo standartinių siuntinių kainoraštį, apimantį 31 skirtingus siuntinius, kurių kainos yra nuo \$29.00 iki \$125.00, įskaitant visus mokesčius.

Malonu taip pat pranešti visiems lietuviams, kad iš 1 HUNT STREET esame persikėlę į žymiai erdvesnes modernias patalpas.

LITHUANIAN TRADING COMPANY
341, LADBROKE GROVE
LONDON, W. 10
ENGLAND

LIETUVIŠKI SCRIAI, JUODA DUONA. AUKŠČIAUSIOS RŪŠIES RUKYTĖ KUMPIAI. DESROS IR SKILANDŽIAI PIGIOMIS KAINOMIS GAUNAMI KRAUTUVĖJE

MARTHA & PETER LISAUSKAS

6409 56 ROAD, MASPETH 78, N. Y.

Telephone: TWaining 4-8087

Prekes siunčiame ir per paštą.

ISKIRPKITE IR ATSIŪSKITE ŠI KUPONĄ

Prašau atsiųsti..... Nurodykit prekę

Nurodykit adresą:.....

Name

No.

Street

City

State

Sibiro tremtinio atsiminimai (53)

A. Valasevičius

PRADEDU MOKYTIS VOKIEČIŲ KALBOS

Lankom žmonos gimines. Iš čia beveik dvi valandos keliones autobusu. Tai žmonos motinos sesuo, senutė pensininkė, ir jos puseserė — iš jaunų dienų invalidė. Ji visai negalėjo paeiti, bet čia padarė operaciją sulaužydami ir iš naujo sugydydami kaulus. Dabar su ramsčiais ji šiek tiek paeina.

Abi pensininkės. Turi virtuvę ir miegamąjį. Gyvena tik jos dvi. Elektrinė virtuvė užima mažai vietos, virtuvė jos susistačiusios gražius ir minkštus baldus. Naudojasi lyg valgomąju ir darbo kambariu. Miegamasis papuoštas moderniais baldais.

Abi labai vaišingos ir šnekios. Žmonos puseserė niekad nesiskundžia savo tokiu žiauriu likimu, bet be galo linksma ir šposininkė. Ir mums labai patinka pas jas svečiuotis.

Dukterims duoda teisę mokytis pilnu valdžios išlaikymu specialioj mokykloj, kaip nemokančioms vokiečių kalbos. Gaunu pakvietimą ir aš į darbo įstaigą Bayreuthe. Kaip paprastai, pasiimu nuosavą vertėją susikalbėjimui. Vaziuojame spėliodami, kokį man duos darbą.

Bet darbo nesiūlo, o klausia, ar aš nenorėčiau mokytis ir įsigyti kokios geresnės specialybės. Aš specialybės neturiu jokios, bet ją įsigyti, nemokant vokiečių kalbos, labai sunku. Ir tą mano nuomonę žmona išaiškina.

Man aiškina, kad jei aš nenoriu eiti į specialias mokyklas, tai turiu bent mokytis kalbos. Visą laiką negalėsiu turėti prie savęs vertėjos, o darbe gali susidaryti daug nepatogumų.

Aš tai suprantu ir kiek galėdamas stengsiuosi ir noriu mokytis — jiems pervertėją paaiškinu.

Jie čia pat telefonu susikambina ir suranda man vokiečių kalbos mokytoją, kuri dar moka rusų, prancūzų ir anglų kalbas.

Klausia, kiek laiko aš norėčiau mokytis. Ir man pasirinkti sunkoka. Juk aš namuose turiu savo mokytoją

— žmoną, bet specialistė mokytoja geriau supažindins su gramatika, taisyklėmis. Juk jei žmona nekalbės su manim lietuviškai, tai turėsiu laužyt liežuvį ir kalbinti ją vokiškai.

Jie leidžia rinktis kokį tik aš noriu laiką. Jie taip pat pasako, kad mokslą, kelionės ir kitas susidariusias išlaidas taip pat apmokės.

Pasitarę nutariame su mokytoja mokytis tris mėnesius. Ir aš, kiek pajėgdamas, pradedu mokytis vokiečių kalbos.

Ateinančią vasarą mes gausime keturių kambarių butą. Mes ir dabar turim daug geresnį, negu turėjom Sibire, bet jie čia skaito, kad neturim reikiamų gyvenamųjų patalpų.

Visos kalbos buvo pritaikytos šiai šventei. Vienas kalbėtojas išsitarė, kad jie džiaugiasi, jog mes nebijojome čia atvažiuoti. Mums kiek galėdami rūpinis ir įstatys į normalias gyvenimo vėžes. Kalėdų senis neaplenkė nė mažo, nė didelio.

Po programos ir vaišių autobusais sugrįžome į namus. Namuose taip pat blizga papuošta Kalėdų eglutė. Turtingam krašte per daug turtingi Kalėdų seniai. Ir aš galvoju, kad tie žaislai ir verkiančios lėlės neduos dukterims naktį ramiai miegoti.

Su pirmu iškritusiu sniegu sulaukėm 1960 metų. Uošvis užsisakęs vokišką laikraštį. Aš dažnai užėinu pas juos į kambarį. Jis man

Mūsų namuose blizga papuošta Kalėdų eglutė. Turtingame krašte per daug turtingi Kalėdų seniai. Ir aš galvoju, kad tie žaislai ir verkiančios lėlės neduos dukterims naktį ramiai miegoti...

Vyt. Raulinaičio iliustracija

Čia eina milžiniška gyvenamųjų patalpų statyba. Jau daug pastatyta, tik galutinai neįrengta ir mes apžiūrėjam tuos namus, kuriuose gyvensim.

Čia žiemos šiltos ir labai švelnios. Kalėdų šventėms nebuvo iškritęs sniegas. Šventės atšventėm be galo gražiai. Visus, čia esančius lageryje, Kūčių vakarą autobusais nuvežė į Bayreuthą. Čia buvo paruoštas Kūčių stalas.

Grazioje salėje vaišindamiesi žiūrėjome Kalėdų šventės paruoštos programos. Man uošvis su žmona išvertė kalbėtojų pasakytas kalbas. Kalbėtojai nepoliticavo ir nieko neužpuldinėjo.

išverčia kai kuriuos straipsnelius, bet kai pats negali skaityti, tai sunku geriau susigaudyti. Pavartau ir aš laikraščius. Nemokėdamas skaityti žiūriu nuotraukas ir karikatūras. Šiandien pas juos ilgai nebūnu, nes jie ruošiasi važiuoti į Bayreuthą. Tat greit palieku juos linksmai besikalbančius.

Šeštą valandą ryto prikelia mus beldimas į langą.

Prie lango stovi tėvukas.

— Kelkis Marta, mirė tavo mama.

— Ką tu kalbi tėvuk?

— Aš sakau tiesą. Aš palikau vienas.

Išsipildė jos visos svajonės. Ir ji ramiausiai užmigo. Neteko man matyti taip

Ateinantį šeštadienį Dirvos ruošiamame koncerte dar kartą susitiks scenoje du žymūs lietuviai artistai --Metropolitan operos solistė Anna Kaskas ir pianistas Andrius Kuprevičius kaip tai jau buvo įvykę prieš kelis metus Chicagoje, Margočio ruoštame koncerte. Nuotraukoje velionis adv. Antanas Oliš su žmona Vera, pianistas Andrius Kuprevičius ir solistė Anna Kaskas.

GERIAUSIAS KLIENTAS

Henri Troyat

(4)

Vyras krūtelėjęs sustojo ant kambario slenkščio, mirkčiodamas akimis, plačiai pražiojęs burną.

--Leiskite man įeiti, --pasakė ji griežtu balsu.

Ir, nelaukdamas jo atsakymo, kaip vėjas įsiveržė į kambarį. Tai buvo banali patalpa, kurios sienos buvo nuklijotos gėlėmis nublukusių spalvų tapetais; kėrtėje stovėjo metalinė lova, praustuvė buvo paslėpta už bambukinės užuolaidos. Ant sienų kabėjo, vienas šalia kito keista eile išrikuoti, gedulo vainikai. Paskubomis peržvelgusi, Euterpienė konstatavo, kad tame vaiduokliškame rinkinyje netrūko nė vieno gabalo. Triumfo atodūsis išsiveržė pro jos nosį.

--Ko jūs pageidaujate, ponias?

--sumikčiojo vyras, paskui save uždarydamas duris. -- Aš tamstos nepažįstu...

--Bet aš, aš pažįstu tamstą.

--atsakė Euterpienė inkvizitorišku tonu. --Kuo tamsta pavardė?

--Mano pavardė yra Maurice Ballotin.

ramiai užmigusio amžinu miegu su neužgesusia šypseną ant lūpų.

Palaidojom ją į jos iš anksto apžiūrėtus kapus.

Bet savų laidotuvių ji gyva būdama negalėjo tokių įsivaizduoti. Mes palaidojimui pinigų turėjom, bet čia veikiančiais įstatymais laidodojo valdžia. Labai gražiai palaidojo, čia skaitomą, be namų elgetą. Daug organizacijų, giminių, grįžusiųjų ir kitų gyvų gėlių vainikai. Ir daug žmonių ją palydėjo į amžinos ramybės vietą.

Nujučia, kad tėvukui ateina sunkios dienos. Ir kad nejaustų tos didelės vienumos, ji pas save pasiimam.

Kitam numeryje: Dideliu idomumu griebiu lietuviškus laikraščius.

Kitam numeryje: Dideliu idomumu griebiu lietuviškus laikraščius.

Kitam numeryje: Dideliu idomumu griebiu lietuviškus laikraščius.

Kitam numeryje: Dideliu idomumu griebiu lietuviškus laikraščius.

Kitam numeryje: Dideliu idomumu griebiu lietuviškus laikraščius.

Kitam numeryje: Dideliu idomumu griebiu lietuviškus laikraščius.

Kitam numeryje: Dideliu idomumu griebiu lietuviškus laikraščius.

Kitam numeryje: Dideliu idomumu griebiu lietuviškus laikraščius.

Kitam numeryje: Dideliu idomumu griebiu lietuviškus laikraščius.

Kitam numeryje: Dideliu idomumu griebiu lietuviškus laikraščius.

Kitam numeryje: Dideliu idomumu griebiu lietuviškus laikraščius.

Kitam numeryje: Dideliu idomumu griebiu lietuviškus laikraščius.

Kitam numeryje: Dideliu idomumu griebiu lietuviškus laikraščius.

Kitam numeryje: Dideliu idomumu griebiu lietuviškus laikraščius.

Kitam numeryje: Dideliu idomumu griebiu lietuviškus laikraščius.

Kitam numeryje: Dideliu idomumu griebiu lietuviškus laikraščius.

Kitam numeryje: Dideliu idomumu griebiu lietuviškus laikraščius.

Kitam numeryje: Dideliu idomumu griebiu lietuviškus laikraščius.

--Šeimos būklė?
--Nevedęs.
--Amžius?
--Septyniasdešimt... Bet kodėl mane to klausinėjate?

Maurice Ballotin stovėjo išsitiesęs prieš savo viešnią. Jo veidas buvo pilkas ir susenęs. Jo mažos akys pildėsi ašaromis. Jo kairė ranka drebėjo, prispausta prie švarko atlapo. Tačiau Euterpienės neįdarojo jo beviltiška išvaizda. Ji gerai žinojo, kad kai kurie bejėgiškai atrodo seniai turi tigro jėgą. Galvodama apie pavojų, ji nė akimirkai iš akių neišleido priešais stovinčiojo pirštų. Kai jis bandė žengti link durų, ji sušuko:

--Nejudėki iš vietos!

--Bet ką aš, ponias, aš esu namie ir turiu teisę...

--Tamsta neturi jokios teisės. Tamsta priklausai nuo mano malonės ir gailėstingumo. Nes aš tamstai pardaviau tuos vainikus.

Maurice Ballotin, išgirdęs tuos žodžius, užsidengė rankomis veidą, ir jo kojos sudrebėjo. Suvokdama, kad pataikiusi, Euterpienė šaukė kiumi balsu:

--Taip, tuomet aš nesupratau tamstos užpirkimo tikslo. Bet netrukus suvokiau tiesą. Tamsta esi iškrėpėlis. Tamsta galvoji, kaip atsikeršyti savo giminėmis. Policijai jau pranešta...

--Policijai pranešta? -- sušnibždėjo Ballotin.

Jis atsisėdo ant kėdės. Ji vis dar nežiūrėjo į jo veidą. Bet girdėjo jį verkiantį. Ir tas silpnas kukčiojimas jai buvo malonus.

--Nereikėjo pranešti policijai, --pagaliau pasakė jis. --Aš neplanuoju jokio nusikaltimo. Priesiekiau tamstai...

--Mielai norėčiau patikėti, --ironiškai pastebėjo ji, -- bet paaiškinkite man, kuriam tikslui skirti visi tie vainikai, kuriuos aš tamstai pardaviau.

Vyras pakėlė galvą, ir jo senas veidas atrodė, kaip sulypstas ir suglamžytas popieriaus gabalas. Jo lūpos drebėjo, atverdamos pageltusius dantis. Po kiek laiko jis sumikčiojo:

--Tai... Tai yra paslaptis...

Bet aš jums pasakysiu... Tamsta turi teisę tai žinoti... Matote... Esu senas... Sergu širdies liga... Gydytojai jau neduoda vilčių... Dar keletas mėnesių, gal dar kelios dienos... Trumpai, aš nuolat galvoju apie mirtį, apie mano palaidojimą. Bet aš esu vienas vienas šiame pasaulyje. Jokių giminių. Jokių draugų. Nieko. Taip yra... Įsivaizduokite laidotuvių vežimą, važiuojantį per miestą, be palydovų, be gėlių, be vainikų, bevardį, pliką, visiškai vienišą. Kad taip neatrodytų, aš sugalvojau susikurti giminę. Nusipirkau vainikų, kurių kaspinuose išreikštas skausmas, mano asmenyje netenkant tėvo, senelio, brolio, sūnaus, vyro, draugo... Aš jau iš anksto apsiurpinau tais dirbtinėmis simpatijos pareiškimais. Aš apsi- gaubiau ilga giminystės ryšių eile. Ir po to pasijutau ramesnis. Pasijutau mylimas, žmonių apsuptys. Savo širdyje pajutau šilumą. Sapnuoja šakotą, lapotą giminės medį. Turiu įspūdį, kad manęs tikrai gailiamasi...

Iš susijaudinimo užgniaužta gerkle, ašarų pilnomis akimis stebėjo Euterpienę tą vienišą žmogų, kurį ji buvo palaikiusi žudiku, ir kuris iš tikrųjų buvo šeimos prasmės poetas. Jis dar sumikčiojo:

--Jums visa tai atrodys didele nesąmone... Atleiskite man...

--Man reikia prašyti tamstos atleidimo, --atsiduso Euterpienė.

Ir ji pagriebė jo ranką, stipriai paspausdama. Paskui jie vienas kitam pažvelgė į akis, ir Euterpienė sušuko:

--Ateikite rytoj vakare pas mus. Arčiau susipažinsime.

Ir taip atsitiko, kad Maurice Ballotin tapo artimiausiu Euterpių draugu. Jis mirė po kelių mėnesių, kaip ir buvo numatęs. Ir jo laidotuvės nustebino visus smalsuolius.

Paskui laidotuvių vežimą žingsniavo tik abu Euterpai. Tačiau vežimas skendo kalne į vaiviausių gedulo vainikų iš stiklinių perlių, varinių lapų, medžiaginių gėlių. Gausybė violetinių kaspinių skelbė plačios ir ištikimos giminės skausmą. Ir virš to kalno viešpatavo milžiniškas vainikas, kurį buvo padovanoję Euterpai, ir jo kaspine buvo auksinėmis raidėmis įrašyti žodžiai: "Geriausiam mūsų klientui"

PATAGONIA, Ariz. sidabro kasyklų savininkas atsisakė eiti į kasyklas, nes paskutinį kartą išeidamas sutiko kalną liūtą. Vienas į kitą pasižiūrėję apsisuko ir nubėgo priešingom kryptim.

DETROIT SMITH nuvyko pasiimti automobilį iš policijos, bet ši atsisakė atiduoti, kadangi jo vairuotojo leidimas buvo suspenduotas. Po valandėlės Smith sugrįžo su Lewis, kuris turėjo galiojantį leidimą. Policija patikrinusi atrado, jog Lewis yra nesumokėjęs 8 dol. pabaudos. Kadangi abu vyrai turėjo tikrai 2 dol. tai Lewis atsidūrė už grotų. Smith vėl iškeliavo ir vėliau sugrįžo basas, bet su 6 doleriais. Po visų vargų abu iškeliavo važiuoti, nors vienas ir be batų.

Toronto tautinių šokių grupė, vadovaujama V. Turutos, dalyvavusi Lietuvių Dienos metu suruoštamame šokių festivalyje. V. Bubelio nuotrauka

KERELIS BROS.

CONSTRUCTION CO.

STATOME IVAIRIUS REZIDENCINIUS, MEDICINOS IR PREKYBOS TIKSLAMS SKIRTUS PASTATUS.

ARCHITEKTAS ATLIEKA PLANAVIMĄ PAGAL JŲSŲ PAGEIDAVIMĄ.

REpublic 7-8949
6350 S. ALBANY AVE.
CHICAGO, ILL.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
- Numatoma, kad nuo šių metų liepos 1 d. dividendai bus pakelti iki 4 1/4.

MUTUAL Federal SAVINGS
and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanavskas, Pres.

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
Henderson 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis • Redakcinė kolegija sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Balys Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Perdėtu džiaugsmu būklės nepagerinsi

Šiuo metu daugelyje laikraščių, jų tarpe ir lietuviškuose, nemažai rašoma, kad tarp Sovietų Sąjungos ir komunistinės Kinijos vyksta skilimo procesas. Esą, daugelis ženklių rodo, kad tarp jų medaus mėnuo jau praėjęs, šeimyniniai barniai didėja, ir anksčiau ar vėliau jie susikibs.

Akylesni realios politikos stebėtojai tai jau senai pranašavo. Mat, komunistinei santvarkai pajungta kinų tauta, daug skaitlingesnė ne tik už rusų tautą, bet ir visus rusų pavergtuosius, gali greit Maskvai pasidaryti pačiu pavojinguoju priešu. Ypač, kada kinams pasiseks sustiprinti savo pramonę ir patiems pasigaminti pačius modernuosius ginklus.

Tie, kurie sugebėjo įžiūrėti, kas dedasi pačioj Kinijoje, kad ir rūpestingai atitvertose nuo laisvo pasaulio, pastebėjo, kad kinuose tikrai auga nepasitenkinimas Maskva, kitaip sakant rusų tauta. Mat rusai, elgdamiesi panašiai, kaip ir su visais savo satelitais, per daug aiškiai savo nagus yra nukreipę tik rusiškiesiems interesams. Ir taip senieji kinų komunistiniai vadai, matydami rusų imperialistinę politiką komunizmo sąskaiton, pradeda atviriau ir atviriau Maskvą įtarti, kad ši išduodanti tikrąją komunizmą. Ir esą, ne Maskvos valdytojai, bet jie yra tikrieji komunizmo statytojai ir apaštalai.

Kinijos komunistiniai vadai, matydami dar didelės pasaulio dalies izoliaristinį jų atžvilgiu nusistatymą, taip pat kaltina Maskvą, kad ši, dėl savų išsikačiavimų, nepakankamai ryžtingai gina jos reikalus. O svarbiausia, nepajėgia prarasti, kad komunistinė Kinija būtų priimta į Jungtines Tautas.

Šie ir daugelis kitų faktų, kuriuos dažnai svarsto įvairių kraštų spauda, ir sudaro pagrindą skelbti žinioms, kad tarp tų "komunistinių brolių" labai aiškiai didėjas išsiskyrimo tarpas.

Mums tik reikėtų džiaugtis, kad taip matomai tas išsiskyrimas vykty. Bet atsimenant Maskvos komunistinį lankstumą, skverbiantis į kitus kraštus, jų propagandinį veidmainiškumą, net tiesiog sadistinį melo piršimą, savais išsikačiavimais vienu reikalą didinimą, o kitų mažinimą, nukreipiant dėmesį nuo naujai vykdomų užmačių, nereikia visko tuo imti už gryną pinigą. O iš antros pusės, kada daug kas nori tokio Maskvos ir komunistinės Kinijos išsiskyrimo, tie dažniausia daugiau mato, negu iš tikrųjų galima matyti. Ir ne taip sunku numatyti, kad jei dabar įvyktų koks didesnis pasaulio sukrėtimas, jie eitų ranka į ranką laisvajam pasauliui pavergti.

Kaip ten jų keliai besiskirtų, bet komunistiniai vadai turbūt gerai supranta, kad jų tarpusavė kova būtų komunizmo sunaikinimo vaisius. O to jie tikrai vengs, kol Vakarų pasaulis jiems bus skersai visokios komunistinės ekspansijos kelio. Jų dabartinė trintis, mūsų nelaimė, eina ne į mūsų norimą tikslą, bet į komunizmo plėtimo naujų ir gilesnių kelių ieškojimą. Gal ir teisingai Peipingas sako, kad Maskva jau pavargo ir pradeda išsigimti, o jie esą nauja, veržli, klūtimis negailestinga ir didelė jėga. Žinoma, jėga ne komunizmo naikinimui, bet jo statybai.

Taigi, jei jau dabar kai kas nori džiaugtis, kad iš to greit išsivystys dideli dalykai, greičiausia nusivils. Esamoji trintis tokių prielaidų dar nesudaro, o komunistiniam veržimuisi sulaukyti reikia ieškoti naujų ir apdairių planų. O svarbiausia, reikia tuoj iš gynimosi pereiti į puolimą, reikia planų komunizmą rimtai sprogdinti iš vidaus ir išorės, bet nesitikėti, kad jis pats save susisprogdins.

B. G.

TIKRAI "VYRIŠKI" IŠVEDŽIOJIMAI...

Štai naujas, bet sykiau ir senas, kaip bobinčius, moralistas K. Morkūnas, iš Clevelando, lietuviui neįprasta sparta reagavo į mano pasisakymą dėl Kennedy rėmimo.

Man, vos tik permetus akimis K.M. laišką DIRVAI, tuojau pat išryškėjo autorius, kaip savotiškai būdingas, visai be logikos "moralistas". P.v.z., jis rašo: "Reikia... ne pigiais ir kraštuotais aštriais pasakymais šaukdytis", o porą eilučių aukščiau pats išpyskina: "Tai jau vaikiški argumentai, jokios kritikos neišlaikę". Vis dėlto tie "vaikiški argumentai", lyg pasibrukta vadelė, sujaukia K. M. ir jis skubiai bei karščiau reagavo. Aš gudodžiuos, kad ne jis vienas,

o, palyginti, ne mažas kiekis tokių "moralistų" neteks menamos lygsvaros. Kitaip sunku juos apžinti, nes ir jiems patiems tikrovė labai miglota. Bet, svarbiausia, kad mano nors ir "vaikiškas išvedžiojimas", vis dėlto smagiai sujaukia žmones -- vienai laiškas ir žodžių padėkų reikšė, kiti, kaip K.M., išsiklojo ar kitaip ištuštino savo pritvinkusią tulžį.

K.M. dar savo laiške sako: "Mūsų būtina pareiga (siel m.p.) turėti užtarėjus abiejų partijų postuose" (lygiai tai pati mintis "patiekdama" š.m. rugs. 9 d. DRAUGO vedamajame), atseit, laikykimės rusų patarlės, -- "i vašim, i našim..." (ir jūsiškiams, ir mūsųškiams), su prantamiau visai lietuviškai --

UŽDAVINYS, KURIAM DAR REIKIA DAUGIAU TALKOS

Iš įvadinės LNT pirmininko kalbos LNT Tarybos suvažiavime (2)

Pačioje Lietuvos Nepriklausomybės Talkos darbo pradžioje ypatingai pabrėžėme Lietuvos būklės studijų svarbą ir reikalą tam dalykui kiek galima rimčiau atsidėti.

Čia turi būti tiesiai ir atvirai susirinkusiųjų akivaizdoje pasakyta, kad, nors į tą reikalą gal ir buvo įdėta daugiau darbo, nei į kurį kitą Lietuvos Nepriklausomybės Talkos užsimojimą, jis vis dėlto, reliatyviai imant, tai yra, lyginant su tuo, kas būtų buvę reikalinga padaryti, yra mažiausiai patenkinamai atliktas LNT uždavinys iš visų užsibrėžtųjų ar pakeliui sutiktųjų uždavinių. Pasitvirtino pradžioje iškelti abejonės: mes neturėjome ir dar neturime savo dispozicijoje tiek intelektualinių pajėgų ir tiek finansinių išteklių, kiek reikėtų tam darui tinkamai ar bent pakenčiamai atlikti. Tų dalykų yra, bet mes jų, net ir Lietuvos Nepriklausomybės Talką susiorganizavę, dar nesutelkėme.

Ir mes, kurie pakritikuojamą veiklą, besireiškiančią net nevisais parengtais "beldimais" į pasaulio sąžinę ir tų "beldimųsi" sėkmingumo šlovinimais savo

ir nekaltybę išlaikyti, ir kaptalą įsigyti.

Čia primintina sen, romėnų legenda, kad jų dievas Janus turėjęs du veidus. Bet juk lietuvių tokio dviveidžio neturėjo. Gi K.M. taigoja mus, šio rinkiminio "karo" metu tapti jausais. Sutinku, tik neišmanau, kuris veiksnys mus, liet. kilmės balsuotojus rikiuos? Man išeina, kad pagal K.M. (ir DRAUGO vyr. redaktoriaus) rikiavimą, mes buvome ir liksim visai beveidžiai, analogiškai Krylovo personažams -- L. Šimutis atatus tas, P. Grigaitis jau padebesias su Kennedy, E. Bartkus į tikrąsias gelmes neria, gi M. Vaidyla... sėdi vežime ir, kaip visuo met, laukia, laukia... kuriam išikbti į skvernus.

K.M. skundžiasi stoka informacijos liet. spaudoje. Sutinku, būklė bloga. Tai todėl, kad mūsų dievai tapo jau daugiaveidžiai, taigi ir moralistai nežino į kurį "veidą" įsikibti su savo "vyriška" argumentacija. Čia turį pastebėti, kad, be minėtų Žemelio ir Rastenis, K.S. Karpius š. m. DIRVOJE nr. 91 kalbam klausimu pateikė rimtą informaciją. Tai red-ja duotų vietos, galima būtų plačiau ir dokumentuoti pasvarstyti, kiek pvz., yra vyriški H. Žemelio išvedžiojimai (kad "yra atėjęs laikas pasikeitimams"). O trumpai štai kas: kai visam demokr. pasauliui grasinamas savotišku kataklizmu, tai pasigirsta "vyriški" įtaigojimai eksperimentuoti ir vietoj ieškojus asmenybės, kuri nors apytikriai (neapčiuopiantiems tikros informacijos) tikty gelbėti geros valios pasaulį, siūloma užsiminti tikrai vaikišku žaidimu -- pakeisti "poną" Bal. Name. Juk "ponas" pasikeis, tik svarbu, kad neateitų sykiu su Chruščiovu šaržuojamas, pramušgalvis ir taip pat eksperimentatorius.

Čia prisiminė eksperimentatorių būdingas pokštas: 2-jo pas. karo metu vienas vengras (vėliau aktyvistas didingoj revoliucijoj prieš raud. blakyną), būdamas BUKARESTE, sugebėjo parduoti vienam rumunui prie gelež. stoties cementiniame luite įledintą laikrodį.

Kaip ten bebūtų, bet man atrodo, kad mūsų "vengrai" sąmoningų lietuvių eilėse "rumunų" mažai teras ir demokratų kandidatų mūsų daugumai nesugebės įpiršti.

Jonas D. Česna, Chicago

tarpe, vis dėlto lyg ir pasiilgstame teatriško spindėjimo darbe, pasiilgstame ko nors, kas tinka viešai rodyti, kas tinka daryti įspūdžiui savųjų tarpe, kas tinka sukelti plojimams ir lyriškam susijaudinimui...

Ir mūsų daugeliui kruopštus duomenų kaupimas, jų lyginimas, vertinimas, tyrimas, tas nuobodus, gaištingas, gilaus kantrybės šaltinio reikalaujantis, bet viešumoje pasirodyti beveik visiškai netinkamas veikimas atrodo nepatrauklus, uždaras, kabinetinis, taigi gal nei nereikšmingas, nei nereikalingas, bent jau viešoms varžyboms visuomenės akyse neįdomus.

Matyt, kad ir mūsų, Lietuvos Nepriklausomybės Talkos dalyvių bei rėmėjų daugelį tuo reikalu dar reikia įtikinėti, reikia dar daug aiškinti, dar reikia kviesti-prašyti, kad apčiuopiamiau patalkinintų u tų darbui, kuris yra pamatų dėjimas visokiems kitokiems darbams Lietuvos nepriklausomybės reikalui, kuris yra būtinas pasirengimas net ir į "pasaulio sąžinę belstis". Šio LNT Tarybos susirinkimo pasėkoje turėtų būti sukurta priemonė, kurios sumobilizuotų LNT pajėgas geriau atlikti vienam iš reikalingiausių ir iš labiausiai patį LNT egzistavimą pateisinančių uždavinių.

Tik bendrai visuomenės vadovybei reikia platesnių rinkimų

Iš mūsų pačių tarpo neseniai buvo padarytas priekaištas, kad nenuoseklus esą siūlyti Vlikui reformuotis taip, kad jis būtų visuomenės renkamas, o patiems turėti vadovybę sudarytą maždaug tokiu pačiu būdu, kaip ir kritikuojamasai Vlikas...

Priekaištas būtų teisingas, jeigu mes iš tikrųjų reikalaujotumėm, kad Vlikas persitvarkytų ir pasiduotų visuomenės renkamas, o mes patys pasilikotumėm, kaip esame. Bet gi mes Vliką, kol jis yra tik Vlikas, tai yra, tik tam tikrų grupių ar vardų pagrindu deleguotas ar pats pasiskyręs komitetas, paliekame ramy-

Velionis Dr. Jonas Paplėnas (prieky) tarp bendraminčių Tautinio Sąjūdžio suvažiavime 1948 metais Alpių kalnuose. Užpakaly Dr. J. Paplėno stovi V. Gudaitis, prof. J. Paltarokas, M. Šimkus, V. Kasniūnas, A. Senikas, A. Laikūnas, dr. J. Bartkus ir kiti.

Dirvos nuotrauka

bėje ir jokių persiorganizavimų iš jo nereikalaujame. Kas kita visos visuomenės bendra vadovybė. Kad ji būtų visos visuomenės pripažinta ir respektuojama, mūsų nuomone, reikia platesnių rinkimų, kurių negali atstoti "profesionalių politikų" būrelis "priurūkytose kambariuose" padaryti pasirinkimai.

Mes nepretenduojame savo vadovybę primesti visai visuomenei. Tai yra tik mūsų vadovybė. Ligšiolinė LNT valdyba mano, jog tuo tarpu, nesant mūsų tarpe nesutaikomų pažiūrų skirtumų dėl pagrindinių veiklos reikalų, dar nėra reikalo LNT vadovybę rinkti visuotiniu LNT veiklos dalyvių bei rėmėjų balsavimo būdu, nes mano, kad jų nuomonę pakankamai reprezentuoja ir keturių grupių rinktą vadovybę deleguota Taryba.

LNT Taryba, platesnės už valdybą apimties organas, buvo numatyta LNT santvarkoje nuo pat LNT susiorganizavimo pradžios. Daugiau galvų, didesnis autoritetas pagrindiniams klausimams aptarti ir nu-

spręsti. Tačiau nebuvimas atstresnių nuomonių skirtumų, o taip pat ir nebuvimas pertekliaus laiko bei lėšų, buvo priežastys, dėl kurių LNT Taryba susirinko tik dabar.

BRONIAUS MURINO PARODA DETROITE

Detroito Kultūros Klubas organizuoja dail. Br. Murino paveikslių parodą, kuri įvyks rugsėjo 18 - 25 dienomis, 1 - 7 val. p.p. kasdien. Parodos atidarymas įvyks rugsėjo 18 d., sekmadienį, 2 val. pp. Tarpautinio Instituto Rūmuose, 111 E. Kirby gatvėje.

Dail. Br. Murinas 1906 m. gimęs tapytojas akvarelistas. Jis baigė Kauno meno mokyklą 1929 m., meno studijas gilinio 1932 - 35 m. Paryžiuje, kur ir diplomą įsigijo. Dailės ir įvairiose meno parodose dalyvauja su savo kūriniams nuo 1930 m., nuo tų pat metų yra Lietuvių Dailininkų S-gos narys. Buvo surošęs savo kūrinių individualines parodas Klaipėdoje 1936 m. ir Chicagoje 1957 m. Vokietijoje 1944 - 49 m. laikotarpiu dalyvavo lietuvių ir kitataučių dailininkų bendrose parodose. Nuo 1949 m. atvyko Amerikon ir priklausio JAV Lietuvių Dailininkų S-gai. Už savo darbus, 1954 - 57 m. laikotarpiu, amerikiečių parodose laimėjo tris pirmąsias ir vieną antrąją premiją. Br. Murino kūrinių yra Šiaulių Aušros Muziejuje ir Chicago's Čiurlionio galerijoje.

Dail. P. Kaupas kartą rašė: Br. Muriną reikia laikyti vienu iš pajėgiausių akvarelistų. Ir kai stebi Murino dailės kūrinius, jauti, jog regimasis pasaulis subyra audringose emocijose ir nustojęs blizgesio tsa pats apnuogintas vaizdas įgauna meniško kūrinio pavidalą.

Apie Br. Muriną Užulankioje (1960 m. sausio) rašė V. Virbalis: "... B. Murinas savo akvarelėmis jau anksčiau yra pasiekęs meistriškumo žymių... Jis atsinešė daug naujo. Ta naujovė reiškiasi daugiausiai spalvų pasaulyje. Jos dailininką suka aiškiu spalvų pasireiškime -- ekspresionizmo keliu. Man jos primena šiaurės pašvaistės spalvų žaismą, kur iš mėlyno keičiasi į violetinę, į raudoną, gelsvą, žalią arba atvirkščiai. Tačiau tame spalvų žaisme jis pasiekia harmonijos..."

Šioje parodoje, kuri bus atidaryta rugsėjo 18 d. 2 val. pp., dail. Br. Murinas išstatys apie 40 paveikslių. L. K. Kl. laukia plačiosios visuomenės pritarimo ir gausaus atsilankymo.

mg.

ŠALTAS ORAS ANKSTI PRASIDEDA SSSR

SIŪSK dovanų siuntinį su drabužiais savo draugams ir giminėms. Daryk tai dabar - SIŪSK per

Cosmos Parcels Express Corp.

Licensed by Intourist

Kiekvienas siuntinys apdraustas. Pristatymas garantuotas. Gavėjas nieko nemoka.

Visuose mūsų skyriuose yra rudens ir žiemos reikalams didelį pasirinkimą daiktų žemomis kainomis. Aplankykite mūsų jums artimiausį skyrį, kur gausite visas informacijas.

Mūsų skyriai:

NEW YORK 3, N.Y., 39 - 2nd Avenue -- Tel: AL 4-5456
BROOKLYN 7, N.Y., 600 Sutter Avenue -- Tel: DI 5-8808
LAKEWOOD, N.J., 126 - 4th Street -- Tel: FO 3-8569
PATERSON 1, N.J., 99 Main Street -- Tel: MU 4-4619
NEW HAVEN, Conn., 6 Day Street -- Tel: LO 2-1446
PITTSBURGH 3, Pa., 1015 E. Carson Street -- Tel: HU 1-2750
WORCESTER, Mass., 174 Millbury Street -- Tel: SW 8-2868
HAMTRAMCK, Mich., 9350 Jos. Campan -- Tel: TR 3-1666
CLEVELAND 13, Ohio, 2683 W. 14th Street -- Tel: TO 1-1068
CHICAGO 22, Ill., 2222 W. Chicago Avenue -- Tel: BR 8-6966
SAN FRANCISCO, Cal., 2076 Sutter Street -- Tel: FI 6-1571
NEWARK 3, N.J., 428 Springfield Avenue -- Tel: BI 3-1797
PHILADELPHIA 41, Pa., 4925 Old York Rd. -- Tel: DA 4-4401
SPRINGFIELD, Mass., 1716 Main Street -- Tel: RE 2-7183
WATERBURY, Conn., 6 John Street -- Tel: PLaza 6-6766
GRAND RAPIDS, Mich., 414 Scribner Ave., N.W. -- Tel: --GL 8-2256 -- GL 8-2006

PASSAIC, N.J., 211 Monroe Street -- Tel: PR 3-0979
DETROIT, Mich., 730 Michigan Avenue, -- Tel: VI 1-5355
VINELAND, N.J., West Landis Avenue, Greek Orthodox Bldg. Šis skyrius atidarytas penktadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais

Žalgirio mūšis (17)

ŽALGIRIO PERGALĖS PADARINIAI

"Didžioji diena Ordiniui pasibaigė. Diena aukščiausios garbės, riteriškos narsos, jo klestėjimo, jo galybės, jo šalies laimės ir valdinių gerovės. Kitą rytą jau prasidėjo jo skurdo, vargo ir smukimo dienos visais laikais". Šiais žodžiais trumpai nusakė Žalgirio mūšio pasėkas Ordinui nepaprastai nusipelnęs Prūsijos istorikas J. Voigtas (Gesch. Preussens, 7, 99).

Ši įspūdinga ir retoriška frazė didžiojo istoriko pateisinama ne įvykių, sekusių tuojau po katastrofos, Voigto žodžiais tarant — "kitą rytą", bet tolimesnės istorinės raidos. Ordinas po smūgio, kaip matome, tuojau atsipeikėjo vakariečių paremtas. Jis vėl stojo į kovą ir gaivino senas pretenzijas. Vargais negalais įstengė Vytautas Torno taiką išplėsti iš jo kai kurias nuolaidas. Tačiau Žalgirio smūgis pakirto jo galybės turėtus pagrindus ir, svarbiausia, pajudino jo vidaus santvarką.

Ordino ligšiolinė valstybė buvo tipiška kolonialiinė valstybė, panaši į europiečių turėtą valdą užjūriuose naujaisiais laikais. Ji ne natūraliai išaugo, bet dirbtinai sukurta nukariavimo keliu.

Ordinas, nukariaudamas prūsų gimines, jas palenkė savo valdžiai ir valdė patriarchališkai. Ordino d. magistras, išrinktas vienuolių kryžiuočių kapitulos viršininku iki gyvos galvos, buvo drauge ir krašto valdovas. Jis valdė su 5 aukštaisiais viršininkais (Gebietiger) ir pilii bei sričių valdovais — komturais. Nei krašto miestai, nei didikai, isikūrę krašte vokiškos kolonizacijos dėka, neturėjo balso valstybės valdyme. Tiesa, Ordino administracija turėjo kiek paisyti didikų ir miestiečių dėl jam visados reikalingos karinės paramos, todėl jiems dalijo privilegijas. Tad Ordinas išugdė didikų vokiečių (iš dalies ir lenkų) luomą su plačiomis teisėmis valstiečių baudžianinkų atžvilgiu. Didikai ir iš prekybos smarkiai praturtėję miestiečiai pradėjo nerimauti, būdami atstumti nuo valdžios, ir savo nepasitenkinimą pirmiausia pareiškė, kai po Žalgirio lengvai pasidavė Jogailai. Nors jie tuojau vėl grįžo po Ordino valdžią šiam atsipeikėjus, tačiau Žalgirio katastrofa, sukrėtusi kryžiuočių, padidino miestiečių ir didikų luomo politinio svorio nuovaką.

Ordinas, karo išvargintas ir priverstas išmokėti lenkams didelę kontribuciją, turėjo kreiptis į luomus mokesčių prašydamas. Taip augo luomų politinės pretenzijos ir 1440 m. atsirado vadinamoji "Prūsų sąjunga". Ji ilgai kivirčijosi su kryžiuočių vyriausybe, kol pagaliau kreipėsi į Lenkų karalių Kazimierą Jogailaitį ir jo prašė savo kraštui globos.

Kazimieras patenkino luomų atstovų prašymą ir paskelbė Ordinui karą. Tuo būdu prasidėjo vad. 13 metų karas (1454-66), kurį kariavo ne tiek Lenkija, kiek patys Prūsijos luomai. Kare labiausiai prisikišo prūsiški Hanzos miestai, pirmoj eilėj Dancigas. Jie, disponuodami didesniais ištekliais negu Ordinas, galėjo prisisamdyti kur kas daugiau karių ir sėkmingai kovoti.

Ordinas taip pat vertėsi samdiniais. Ir kai kartą neturėjo kuo jiems atsilygin-

ti, tai gavo iš jų lemiama smūgį. Jie užpuolė d. magistrą Marienburge ir priverė jį bėgti į Karaliaučių. (1457). Praslinkus kelioms dienoms, įžengė Lenkų karalius į Marienburgą, sumokėjęs samdiniais iš Ordino negautą algą. Už tai karalius gavo, be Marienburgo, dar 22 sustiprintas vietas. Tuo būdu, sukilę luomai ir miestiečiai atidavė lenkam didesnę dalį Ordino valstybės. Tai ir buvo patvirtinta Torno taikoje, kai Ordinui palikti vien Rytprūsiai su sostine Karaliaučiumi (1466).

Ordino valstybė liko labai sumažinta. Pats d. magistras turėjo paklusti lenkų karaliui, prisiekti jam ištikimybę ir eiti karinę tarnybą.

Išpareigojimai visai atitinka lėnininko ir siuzerėno santykius feodalinėje santvarkoje. Tad nėra perdėtas tvirtinimas, kai sakoma, kad d. magistras pasidavė Lenkų karaliaus lėnininkui.

Antroji Torno taika yra Ordino buvusios galingos valstybės žlugimo dokumentas. Ji yra Žalgirio mūšio išdava. Pirmoji Torno taika vedė prie antrosios. Žalgirio mūšis paveikė ir politinius jėgų santykius rytų centro Europoje, ypač pirmavimą Baltijos jūroje. Baltijos jūra iki Žalgirio mūšio buvo vokiška jūra. Josios prekybos kelius laikė Hanza, t. y. šiaurės vokiečių miestų sąjunga, Nyderlandijos miestai ir Ordinas. Ypač artimai bendradarbiavo kryžiuočiai su Hanza ir jų žymieji pajūrio miestai, t. a. Dancigas, Elbingas, Braunsbergas, Karaliaučius buvo jos nariai. Ordino pirkliai plačiai dalyva Hanzos miestų prekyboje aplinkiniuose Baltijos jūros kraštuose ir tų miestų nausėdijose (faktorijose) turėjo hanziečių teises (Jų neturėjo tik D. Naugarado hanzos faktorijoj).

Po Žalgirio, ypač po antrosios Torno taikos, prie Baltijos plačiai priejo Lenkija ir kiek įsijungė į jos prekybą. Be Lenkijos prie Baltijos slinko ir kita slavų tauta — rusai. Jie gražiai naudojosi Livonijos ordino sunykimu jam netekus Prūsijos brolio paramos. Taigi, vokiečių monopolis Baltijos dingo ir prasidėjo kova dėl vad. "Dominium maris Baltici", kurioj vėliau, be vokiečių ir slavų, dar dalyvavo ir švedai. Bet rytiniuose ir pietrytiniuose Baltijos pakraščiuose ėmė vyrauti slavai (lenkai ir rusai). Iš to ir padaryta išvada, kad Žalgirio mūšis buvo dviejų pasaulių, būtent, laviškojo ir germaniškojo susidūrimas ir pirmojo laimėjimas.

Ši pažiūra plačiai prigijo ir kartojama istorinėje literatūroje.

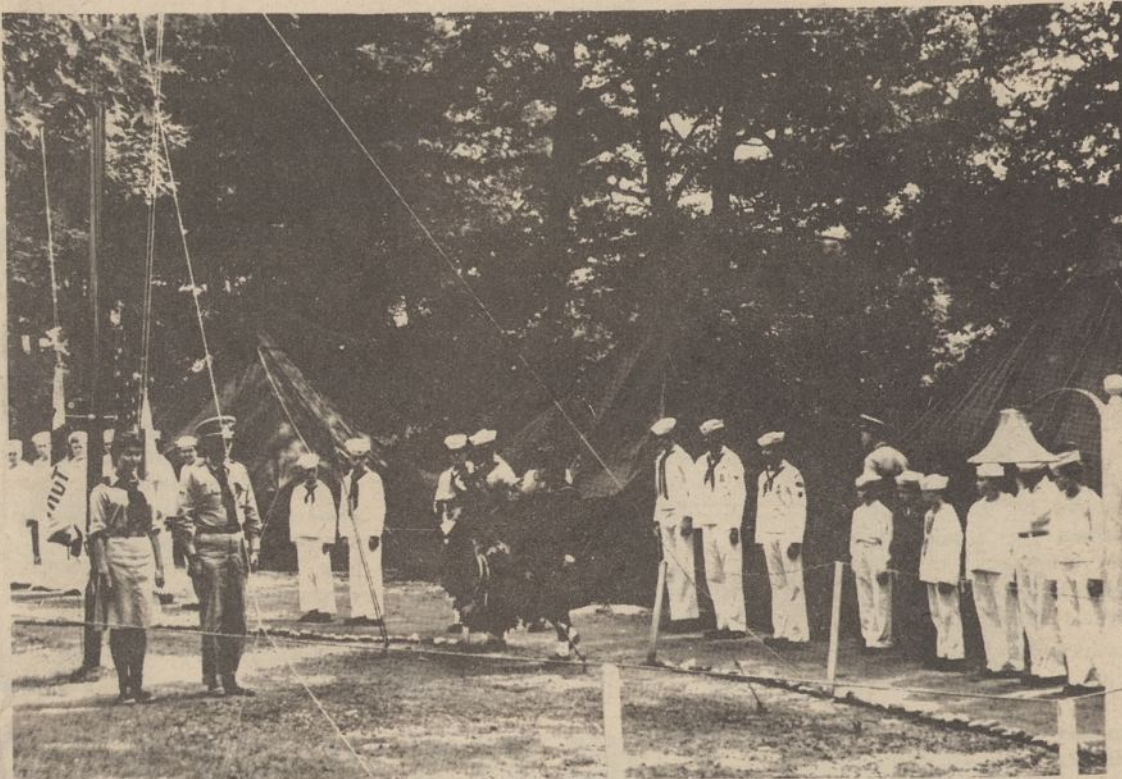
ratūroje. Vaizdžiai ji išėjo aikštėn, kai didysis vokiečių laimėjimas mūšyje su rusais 1914 m. gavo ir Tanenbergo vardą. Mūšio laimėtojas Ludendorfas, kuris pasiūlė šį vardą pergalei, tarėsi atkeršijęs slavams už 1410 m. Tanenbergą.

Daug svėrė Žalgirio pergalė Lietuvos ateičiai. Pirmia, ji baigė siaubingus kryžiaus karus, kurie dar būtų trukę kokį šimtmetį, kol Vakaruose vis dar buvo gyva viduramžiška ideologija. Antra, josios dėka prie Lietuvos kamieno — Aukštaičių, tvirtai prisijungė Užnemunė ir žemaičiai. Pirmoji sritis imta kolonizuoti, o antroji krikštyti. Atrodo, Užnemunė, žymi Sūduvos dalis, teko Lietuvai tik dėl Žalgirio pergalės. Juk ją laikė Ordinas savo sritimi (kaip ir visą Sūduvą) ir dokumentais kartais pasiskaidavo. Tik jos priklausomumas anais laikais nebuvo aktualus, nes gyventojų neturėjo ir miškais tebuvo padengta.

Su Žalgirio mūšiu, kai jis laikomas slaviškojo pasaulio pergale prieš germaniškąjį, neatskiriama išsikiša visa mūsų tautos praeitis. Juk tik lietuvių tauta, prašmatnios Gedimino giminės vadovaujama sukūrusi D. Lietuvos K-tiją, įgalino Žalgirio laimėjimą. Vien jos, daugiau kaip per šimtmetį į politinį vienetą burti slavai, galėjo pasipriešinti vokiškajam "Drang nach Osten" ir Žalgirio mūšiu užkirsti jam kelią. Tad ne kam kitam, kaip Gediminaičiams ir jų vadovautos tautos praeičiai geriausiai tinkama H. Sienkivičiaus žodžiai, kuriais jis baigia savo gražų romaną "Kryžiuočiai": "Tebūna tau, didi ir šventa praeitis, ir tau, kraujo auka, garbė ir šlovė visais laikais!"

(Pabaiga)

J. Jakštas

Sesijų stovyklos komendantė v.v. Birutė Dičpinigaitytė ir denio komendantas jūrų pask. Liudas Šlėnys pradeda Jūros Dienos iškilmingą minėjimą, žuvusiems vainiko įnešimui ant "laivo denio". L. Knopfmillerio nuotrauka

BALTOBURĖS PLAZDA...

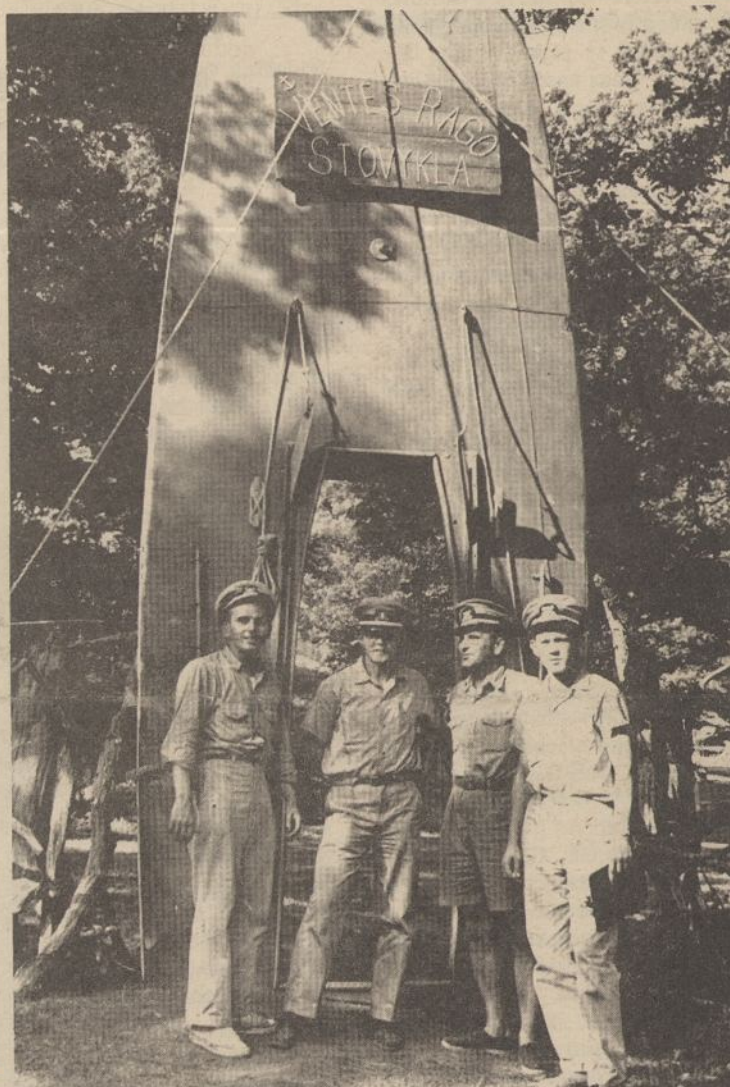
Chicago jūrų skaučių ir skautų stovyklos vaizdai (2)

JŪROS DIENA

Šeštadienį, rugpjūčio 20 d. abiejose stovyklose vyks sujudimas. Mažieji stovyklautojai išsilię laukia mamų ir tėčių atvažiuojant, o didesnieji ruošiasi Jūros dienai, kuri šiandien po pietų prasidės stovyklose. Per lietu ir vėją ir iš Chicago atvyks būrelis tėvų, būriai savaitgalio "stovyklautojų", reprezentacinis vienetas sesijų kernavičių ir įvairūs skautiškosios valdžios pareigūnai.

Jūros Diena pradės ežero pakrantėje. Korpi Gintaro narių surengtomis įvairaus plaukimo rungtynėmis. Pirmosios rungtynės yra jūrų skautams, plaukiant įsikandus šaukštą su bulve. Plaukiant šaukštai sujuda ir bulvė skęsta į vandenį.

--Nerk greičiau ir griebk bulvę! --nervingus patarimus duoda draugai nuo kranto. Bulvė vėl sugauna ir plaukia toliau. Rungtynės laimi brolis J. Šilimaitis. Skautų laisvo stiliaus lenktynės laimi valt. M. Šimkus. Valt. Aukšė Paplėnaitė laimi sesijų laisvo stiliaus plaukimo lenktynės. Prasidės brolių grupinio plaukimo estafetė su vienais marškiniais ir kelnėmis.

Chicago jūrų skautų "Ventės Rago" stovyklos vadovybė prie stovyklos vartų, padarytų iš laivo denio: uosto komendantas v.v. A. Šlapkauskas, stovyklos viršininkas jūrų pask. E. Šimaitis, komendantas valt. M. Maksvytis ir adjutantas v.v. V. Šimaitis. L. Knopfmillerio nuotrauka

--Na ir sunkumėlis, O kam jis bus? -- teiravosi viešnia, pakeldama nuo žemės didelį vainiką.

--Rytoj žuvusių pagerbimui ežere jį paleisime į dugną. Uodai įkyriai puola toliau, kol sesės iš palapinės atsineša DDT ir apspurškia trumpų kelnaičių neapsaugotas kojas.

--O ką veiks su šituo ilguoju?

--Dėsim ant kryžiaus prie naujo altoriaus. Tikrai, Ant kalnelio, prie brolių stovyklos, kapelionas su talka, statė naują stovyklinę bažnyčią tik iš pietų, ateina sunkūs debesys su žaibais vertė abejoti, ar stovyklos galės rytoj gamtoje garbinti Kūrėją, ar galės įvykti suplanuotas tunto ir "Žilvino" laivo vėliavų krikštas?

Vakarui artėjant pasipylė lietus, suvartydamas visus stovyklautojus į palapines.

--Kas dabar bus su šventės laužu?

--Laužo nebebus, --pranešė jo rengėjai gintariečiai. Tik smarkios sesės kernavietės nepaisė lietaus ir su dainomis ir dovanomis atžygiavo į valgyklos rajoną pasveikinti brolius jūrininkus.

Sekmadienio rytą saulė išsklaidė debesį ir vėjelis nupurtė nuo medžių lapų paskutinius lietaus lašus. Abi stovyklos ruošėsi pamaldoms ir tolimesnėms šventės apeigoms. Šventės komendantas j. ps. Br. Juodelis ir laivo denio komendantas j. ps. L. Šlėnys, su patarėjais, nustatė paskutinius šventės punktus.

--Ar kūmai jau atvyko? -- teiravosi vienas brolielis.

--Kokie kūmai? -- klausimo nesuprato budintis.

--Esi avinas! Argi nežinai, kad šiandien krikštijam tunto vėliavą? -- karščiausiai pirmasis. Abu nuramino brolius komendantas, kartu su kitais pasiūsdamas į bažnyčią gudrų smalsuolį.

Jūros Dienos pamaldos ažuolų pavėsyje laikė kapelionas j. ps. kun. J. Raibužis S.J., skambant dalyvių giesmėms, kurios švelniai plaukė pro medžių viršūnes. Pamoksle kapelionas išskėlė vėliavos svarbą, jų pradžią ir ko vėliava reikalauja iš savo pasekėjų.

Pašventintos vėliavos, nešamos kūmų, žuvusiems vainikas ir visi šventės dalyviai iš bažnyčios persikėlė į brolių stovyklos rajoną.

Sesijų komendantė v.v. B. Dičpinigaitytė ir denio komendantas j. p. L. Šlėnys sutvarko vietą ir į "laivo denį" pakviečia gausų vadovybės būrį. Nuskauba raportas Sąjungos Pirmosios vicepirmininkui jūrų v.s. dr. K. Aglinskui.

--Sesės ir broliai budėkit!

--Vis budžiu! --tvirtai nuaidi per slėnį. Su himnais, laivo stiebe pakyla JAV, Lietuvos ir skautų vėliavos. Į denį kūmai v.s. dr. Juzė Aglinskienė ir prof. M. Mackevičius įneša "Baltijos Jūros" tunto vėliavą. "Žilvino" laivo vėliava įnešama kūmų sen. Daivos Rutkaitės ir senj. Eug. Šimaičio. Perskaičius krikšto

(Nukeita į 7 psl.)

"Ventės Rago" stovyklos uosto viršininkas v.v. A. Šlapkauskas su škipieriu jūrų pask. A. Levanu tariasi dėl laivų parado Jūros Dienos šventės metu.

L. Knopfmillerio nuotrauka

Mažosios ūdrysės pietauja stovykloje su globėja vair. Jolanta Elgelyte.

L. Knopfmillerio nuotrauka

Dr. S. Bačkis, baigęs savo kalbą, pabučiavo Lietuvos tautinę vėliavą

Tai dar nėra tradicija, nėra pakankamai įsisąmoninta ir išsiaiškinta, bet Bostono lietuviai išsijudino švęsti rugsėjo 8 d. Tautos šventę. Kai ji jau vakar dienos įvykis, galima tarti, kad bandymas vispusiškai pavyko.

Tautos šventė Bostone buvo nukelta į šeštadienį, rugsėjo 10 d. Kaip paprastai būna prieš dideles audras šeštadienis buvo saulėta ir šilta vasaros diena. Tačiau jau 9 val. ryto gražus būrys tautiečių, skautai su savo vėliavomis lietuistinės mokyklos mokytojai, mokiniai ir jų tėvai susirinko šv. Petro bažnyčion, kur garbingasis prelatas Pr. Virmauskis pats aukėjo šv. mišias už pavergtą Lietuvą ir pasakė šventei pritaikytą pamokslą. Bažnyčioj rugsėjo 8 d. šventė rado atgarsio ir sekmdienį, kai kun. J. Klimas savo pamoksle aiškino jos prasmę, ypačiai išskeldamas šilinių ir šiluvos atlaidų populiarumą Lietuvoje. Be abejonės, Tautos šventė, kuri 1930 Vytauto Didžiojo metais atskiru įstatymu buvo pradėta švęsti, negalėjo būti atsieta nuo Marijos Gimimo šventės, Lietuvoj vadinamų šilinių, nesgi ir pats Vytautas Didysis tą dieną pasirinko savo karūnacijos dieną. Taigi rugsėjo aštuntoji yra ne tik tautinė, bet ir religinė lietuvių tautos šventė. Ir ne gedulo diena, bet susitėkimo ir džiaugsmo diena, nesgi tuometinė Europa ir imperatorius Zigmantas Vytautą pagerbė net dviem karališkais vainikais. Kad nei vieno iš jų Vytautas Didysis neuždėjo ant savo galvos, tai jau tokia mūsų tautos dalia dalelė, betgi tas faktas jokiu atveju negali paneigti galingojo Lietuvos valdovo darbų ir laimėjimų apvainikavimo. Daugumas Bostono lietuvių tikrai džiaugiasi, kad Tautos šventė rado tokio šilto atgarsio liet. parapijos bažnyčioje.

Šventės minėjimas įvyko 7 val. vak. So. Bostono Aukšt. Mokyklos didžiojoje auditorijoje. Skautai ir neo-lituanai įnešė vėliavas, Irena Mickūnienė, palydima komp. Jul. Gaidelio, pagiedojo JAV ir Lietuvos himnus. Šventei pritaikytą maldą paskaitė Kun. J. Klimas. Garbės prezidentu šventės rengėjų vardu ALTS-gos Bostono sk. pirm. Ant. Matjoška pakvietė Dr. St. A. Bačkį, Lietuvos konsulą Ant. O. Šalliną, kun. J. Klimą ir ALT sk. pirm. J. Sodą. Tautos šventės įžanginį žodį tarė Ant. Matjoška, o konsulas A. O. Šallina perskaitė H. Cabot Lodge atsiųstą sveikinimo raštą ir šventės dalyviams pristatė Lietuvos Pasiuntinybės Washington, D. C. naująjį patarėją Dr. St. A. Bačkį.

Nepr. Lietuvos atstovas buvo sutiktas karštais plovimais. Jo kalbą spausdiname atskirai.

Nepaprastą įspūdį šventės dalyviams padarė, kai Dr. St. A. Bačkis, baigęs savo kalbą, priėjo ir pabučiavo Lietuvos tautinę vėliavą. Šventės dalyviai, daugumas susijaudinę iki ašarų, tuoj atsisėjo, pasipylė nuoširdūs ir ilgi plovimai. Dr. St. A. Bačkio atsilankymas Tautos šventėj ilgesniui laikui pasiliks Bostono lietuvių atminty.

Šventės meninė programą atliko dainininkai Irena Mickūnienė Stasys Liepas ir kom. J. Gaidelio vad. Bostono liet. mišrus choras. I. Mickūnienė su režimu pažanga ir įsijautimu padainavo A. Kačanausko Mano gimtinė ir St. Šimkaus Oi, greičiau, greičiau, Operos solistas St. Liepas pakliūta nuotaika atliko patriotines dainas -- J. Naujalis Oi, neverk, motušele ir J. Tallat - Kelpšos Kur lygūs laukai, o bisui V. Kuprevičiaus Pajūriais, pamariais. Solistams akompanavo komp. Jul. Gaidelis, Mišrus choras nuotaikingai ir jautriai pagiedojo J. Dambrausko Maldą už tėvynę, gražiai padainavo keletą dainų. Koncertu iškilmingoji Tautos šventės dalis ir buvo baigta.

Tuo po iškilnių ALTS-gos Bostono sk. namuose buvo paruošta arbatėlė Dr. St. A. Bačkiui pagerbti. Ir čia buvo pasakyta keletas kalbų, atraputuota garbingajam svečiui apie Bostono lietuvių, jų visuomeninę ir kultūrinę veiklą. Kalbėjo Ant. Matjoška, adv. Z. Šallnienė, Dr. St. A. Bačkis, pobūviui sklandžiai

vadovavo Val. Vakauzas.

Buvodamas Bostone, Dr. St. Bačkis aplankė Prel. Pr. Virmauskį, Lietuvių Enciklopedijos leidyklą, Keleivio redakciją, dalyvavo Dr. J. Leimono ir K. Mokauskio pagerbime (pirmojo 60 metų, antrojo 50 m. sukaktis), porą valandų paviešėjo pas Santvarus.

Lietuvių Enciklopedijos leidyklą, kurią aprodėpats leidėjas J. Kapočius, buvo pasidžiaugta įrengimais ir ypač tuo, kad jau baigiamas kurti XXI-sis tomas, kuris baigiasi žodžiupareiga. Čia pat pasikeista minėmis, kas tas žodis, baigias

tomo paskutinį puslapį, skamba simboliškai, lyg paskutinis beldimasis į tų tautiečių duris, kurie pareigą pamiršo ir savo namuose L.E. iki šiol dar neturi... Iš viso, reikia tikėti, kad Dr. St. A. Bačkis, nepačius bloguosių įspūdžių iš Bostono parsižvežė į Washingtoną, D.C.

ALTS-gos Bostono sk. Valdyba ir jos veiklus pirm. Ant. Matjoška padarė tikrai gražų darbą, surengdami Tautos šventę Bostone. Tegu tos gražios pastangos virsta tradicija ir dar vieną kartą per metus sujungia į vieną šeimą visus šio pamario lietuvių.

St. S.

BUS MŪSŲ LIETUVA...

(Atkelta iš 1 psl.)

Lietuvių tautą išnaikinti. Prisiminkime tik vadinamųjų "Tarybų Santvarkos" pareigūnų pareiš-

DETROIT

IŠSAUGOKIME MUZIKINĘ KULTŪRĄ

Izidorius Vasyliūnas kartą rašė, jog "civilizuotame tautų gyvenime muzikinė kultūra yra pats gražiausias žiedas". Tad mūsų visų pareiga tą gražiausį žiedą, kurį išugdė lietuviai muzikai, išlaikyti ir paskleisti pasaulyje, kad skelbtų tautoms, apie lietuvių tautos kultūrą, jos laimėjimus ir jos kančias.

Tam žiedui skleistis ALTS-gos Detroito skyrius spalio 1 d. 8 v. vak. rengia Izidoriaus Vasyliūno smuiko rečitalį, palydimą pianinu jo mielos dukros Rasos Marijos, Meno Muziejuje -- The Detroit Institute of Arts -- 5200 Woodward Ave. prie Kirby gatvės. Koncerto pradžia punktučiai 8 v. Prašome visus nesivėluoti.

Skyriaus valdyba, rengdama šį nepaprastą koncertą nutarė vaikams iki 14 m. amž. leisti nemokamai, jei jie bus lydimi tėvų. Moksleiviai už įėjimą temokės tik 99ct.

Kadangi koncerto visas pelnas skiriamas muzikos kūriniams leisti fondui, tai šalia įėjimo biliety, kiekvienas, kuris norėtų labiau paremti taip svarbią reiklą, kviečiamas prisidėti savo auka. Asmuo paaukojęs 5 ar daugiau dolerių, įeina į koncertą ir vėliau jie skelbiami spaudoje. Tad kviečiame, kas galite, šį fondą paremti aukomis ir pasigerėti muzikiniu žiedu.

Aukos įmokomos skyriaus valdybos nariams ar Nėringovės pas p. Paužą. Ten pat įgyjami ir bilietai. Biliety kainos \$ 3, 2 ir 0,99 dol. Vietų skaičius ribotas.

GET YOUR TICKETS NOW

Arena Box Office, 3500 Euclid

MAIL ORDERS ACCEPTED
Please Enclose Self-Addressed, Stamped Envelope for Prompt Return of Tickets

JOHN H. HARRIS presents
THE Fabulous
ICE CAPADES

Seats For All Performances
MON. thru THURS.
8:00 P.M.
FRI. EVE. 8:30 P.M.
SAT. EVE. 8:45 P.M.
SAT. & SUN. MATS.
1:30 & 5:00 P.M.

PRICES: (Incl. Tax)
\$4.00 (Boxes & Loges)
\$3.50 (Box--first 12 Rows)
\$3.00 (Box--last 7 Rows)
\$2.00 (Corner Sections)
Children under 12 1/2 Price:
MON. thru THUR. 8:00 P.M.
FRI. & SAT. 8:30 P.M.
SAT. & SUN. 1:30 & 5:00 P.M.

CLEVELAND ARENA
SEPT. 23 - OCT. 9

10 GREAT SHOWS IN ONE

BEFORE YOU BORROW TO BUY A HOME

GET OUR LOW RATES AND HELPFUL TERMS

OUR ESCROW SERVICE PROTECTS YOU WHEN BUYING OR SELLING REAL ESTATE

The Cleveland Trust Company
TO CONVENIENT BANKS FORMED 1894
THE BANK FOR ALL THE PEOPLE

GERESNIŲ Namų Statytojai pasirenka MONCRIEF ŠILDYMA ir ORO VENTILIACIJĄ

THE HENRY FURNACE CO., MEDINA, O.

ideologijos liekanas". Visi žinome, kad stiprinama ateistinė propaganda, lygiai propaganda prieš Vakarų kraštus, ypač JAV ir tremtinius lietuvius. Ieškoma diskredituoti lietuvių veikėjus, norima užmegsti santykius su tremtiniais, peršama tremtiniais knygos, kad būtų užkirstas tremtinių sluoksniuose bet koks kultūriniam gyvenimui pasireikšimas, peršama vadinamasis kultūrinis bendradarbiavimas. Ieškoma lygiai diskredituoti lietuvių rezistenciją krašte ir tremtinių tarpe ir propaguojama mintis, jog "geriausias kelias lietuviams yra su rusų tauta eiti"... Tokia padėtis krašte ir tarptautinio komunizmo veikla tremtinių tarpe. Toks yra mūsų gyvenamasis momentas.

Žinodami Lietuvių Tautos likimą ir okupantų užmačias Lietuvoje bei tautinių atžvilgiu, mes negalime pamiršti ir tarptautinių įvykių. Jie jums žinomi. Tarptautinis komunizmas veržiasi visur, ne tik į Europą, bet į Afriką, Artimuosius Rytus, Aziją, Pietų Ameriką. Sovietų ir Kiniečių rankos jaučiamos Kuboje, Kongo, Guinėjoje, o Alžyro sukilėliai skelbia, kad nuo rudens bus kiniečių savanorių įtarpė...

Šiomet JTO priima keturiolika naujų Afrikos valstybių, o Lietuva ir kiti pavergti kraštai, buvę nepriklausomi ir turį vardą Europos istorijoje, priversti yra vilkti Sovietų Sąjungos jungą. N. Chruščiovas grąšina spraus minėmis raketomis, Raudonosios Kinijos valdovai skelbia, kad karas neišvengiamas... Jaunetiki mums, bet ir laisvojo pasaulio vadovams kyla mintis, jog esame išvakarėse gal būt didelių sukrėtimų. Šie metai, atrodo, yra lūžio metai ir visiems atrodo, jog mūsų karta turi rendez-vous su viso pasaulio likimu.

Tautos šventės proga tenka rimtai susimąstyti, ar nesame laikotarpį kur įvykių raida taip eina, kad susiduriame ne tik su rendez-vous mūsų asmeniško likimo, bet Lietuvių Tautos, Lietuvos, viso pasaulio likimo.

Mūsų kartai teko jau daug pergryventi, bet ją dar laukia sunkus darbas ir dideli uždaviniai. Ypač sunkus ir dydis darbas laukia mūsų jaunąją kartą. Kasdieną mes girdime, spaudoje skaitome mintis apie lietuvių kultūrinės veiklos sumenkėjimą, politinės vienybės pairimą, palinkimą nutautėti, apie kritiką mūsų veiknių darbo etc. Klausime, kas bus toliau? Gal būt, nematydami greitos Lietuvos laisvės aušros mes pavargome. Jei taip ištikrųjų būtų, tai tokiu atveju, mes turime susirūpinti ir nuolatos prisiminti, kad Lietuvių Tauta amžiais kovojo ir kovoja dėl savo Laisvės ir Nepriklausomybės. Ji gražiausias auksas sudėjo ant Tėvynės Laisvės aukuro, nes laisvė bujoja tik krauju, kančiomis, pasišventimu laistoma ir "laisvės nevertas, kas negina jos".

Metas prisiminti dar nepamirštą Dr. J. Basanavičių, kuris kelias dešimtis metų ruošėsi darbui, o nuo 1883 metų ligi 1918 m. dirbo, kovojo dėl Lietuvos laisvės ir Nepriklausomybės per 37 metus. Nejaugi mes turėdami šimtus, tūkstančius inteligentų, kurių eiles kasmet papildoma jaunoji karta, turėdami tūkstančius geros valios lietuvių palūšime?

Visi turime įsijungti į gerai organizuotą, vieningą darbą. Mūsų uždaviniai dideli ir garbingi. Mes esame atsakingi prieš istoriją ir turime parodyti, kad žmonėmis esame, kurie niekuomet nepalužo, bet kovojo už savo likimą, lietuvių tautos likimą. Užuoat laiką gaišinė, kurio taip mažai, ginčams, savitarpinėms kritikoms, užuoat būdami opūs savitarpiniuose santykiuose, sutelkime visą energiją, ryžtą kovai ir darbui.

Pagerbime tuos, kurie tarptautinėje plottmėje gina Lietuvos reikalus ir negriaukime jų autoritetu- nekenkime tam kas egzistuoja, išlaikykime interesus herarkiją ir palenkime visa Lietuvos interesams. Nebijokime reformų, nuolat įtraukdami naujų jėgų į darbą.

Esame akivaizdoje to, kad klausimas kyla ar komunistinis pasaulis laimės atsilikusiuose kraštuose, ar vakarai: ar komunistinis pasaulis pralengs Vakarais, ar ne. Tai yra svarbūs klausimai ne tik laisvojo pasaulio žmonėms bet ir mums. Greta tų

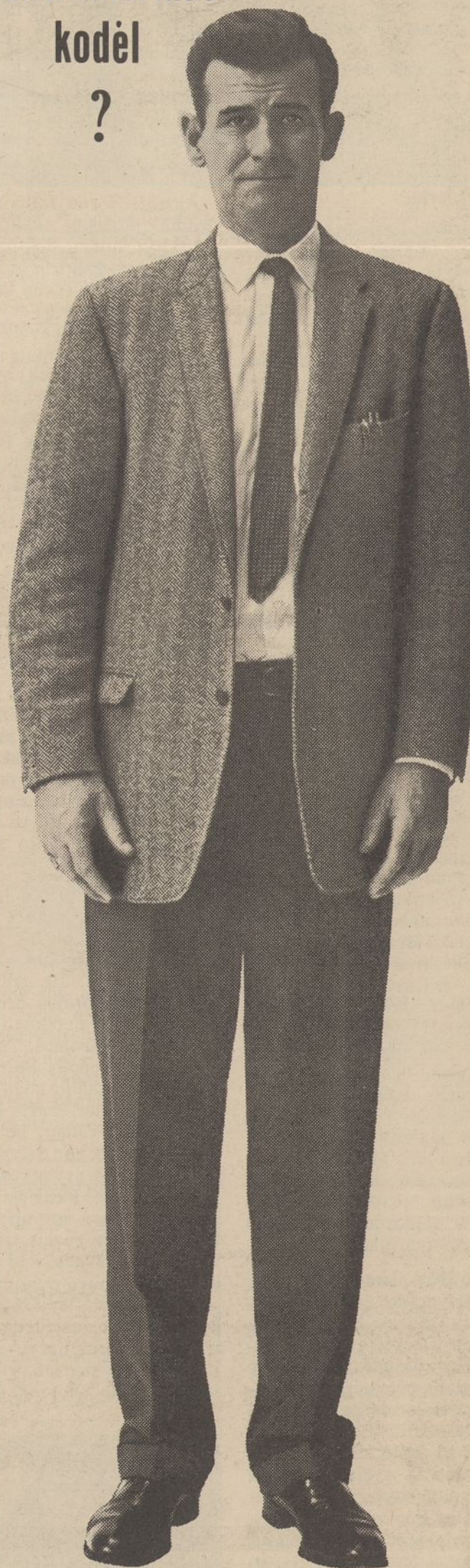
didžiųjų pasaulinių problemų, mes lietuviai turime savuosius specifinius uždavinius -- turime kasdien dirbti, kad daugiau vakariečių draugų įsigytume, laimėtume jų simpatijas Lietuvoje ir kad viešojo opinija būtų pavergtiesiems palanki, ir tuo paveiktų Sovietų Rusiją, kad būtų lengvinamas mūsų tautiečių likimas Tėvynėje.

Šiandieną, po 15 metų tremties gyvenimo, mūsų padėtis pasikeitė. Mes negalime atsilikti nuo gyvenimo ir, jei reikia kokių reformų, mes jas turime padaryti. Lietuvių dauguma yra įsikūrę ir kyla į aukštesnį socialinį

lygį. Daug lietuvių dirba įvairiose institucijose. Visos tos jėgos turi būti įtrauktos į lietuvių gyvenimą ir ryžtingą kovą už krikščioniškąją civilizaciją, žmonijos pažangą, laisvę ir teisingumą. Kiekvienas lietuvis yra Lietuvai reikalingas, o krašte mūsų tautiečiai mus stebi.

Mes nesame vieni. Laisvasis pasaulis yra su mumis. Kovodami už mūsų Tautos Laisvės ir Nepriklausomybės atstatymą, mes tvirtai tikime, mes vedame šventą kovą už gražiausius žmonijos idealus, mes tvirtai tikime, kad Lietuva bus "Mūsų Lietuva o ne Maskvos Lietuva".

klausk savo šildymo kontraktoriaus kodėl ?

99% visų namų statytų mūsų rajone nuo 1950 metų yra GASU šildomi

kadangi gaso šildymo sistema lengviau įvedama ir pigesnė aptarnaujant visokių stilių ir dydžių namuose.

THE EAST OHIO GAS COMPANY

DIRVA

Nr. 107

1960 m. rugsėjo 16 d.

KAS IR KUR?

• Viceprezidentas R. Nixon telegrama pakvietė inž. E. Bartkų ir inž. V. Adamkavičių atvykti rugsėjo 19 d. į Washingtoną pasitarti rinkiminiais reikalais. Dėl lėšų stokos į pasitarimą, nors jis ir labai reikšmingas, vyks tik E. Bartkus, nes nemano ma tam reikalui naudoti lietuvių visuomenės suaukotų pinigų. Kiek žinia, į pasitarimą yra pakviesta ir daugiau iš kitų vietovių įtakingesnių lietuvių veikėjų.

• Prof. Kazys Pakštas, staiga širdies liga mirė Chicagoje, rugsėjo 11 d. Jis į Chicago buvo atvykęs dalyvauti ateitininkų jubiliejiniam kongrese. Palaidotas rugsėjo 14 d. šv. Kazimiero kapinėse, Chicagoje.

• Dr. Bronius Nemickas, dėstęs viename New Yorko universitete Vakarų civilizaciją, šiemet pakviestas dėstyti savo profesinį dalyką — konstitucinę teisę.

• B. Daukus ir P. Lukošius yra Lietuvos Nepriklausomybės Fondo įgaliotiniai Australijoje ir visais reikalais prašoma į juos kreiptis. Adresai: B. Daukus, 273 Cooper Rd., Yagoona, NSW Australia ir P. Lukošius, Box 1665 M, GPO, Adelaide, S. Australia.

• Vytautas Maželis, Dirvos bendradarbis, ilgąjį savaitgalį praleido Chicagoj, kur jis padarė daug ir įdomių nuotraukų.

• Inž. Vytautas Šliupas, dvejus metus išbuvęs Libijoje tyrinėdamas elektrinių statybą, grįžo atgal į JAV ir Iowa valstybės eis Stanley Engineering Co. skyriaus vedėjo pareigas.

• Aidų literatūros premijos komisija, susidedanti iš Albino Baranausko, pirm., Pauliaus Jurkaus, sekr., ir narių: Kotrynos Grigaitės, Nelės Mazalaitės ir Leonardo Žitkevičiaus, rugsėjo 10 d. Brooklyne Aidų grožinės literatūros premiją 500 dol. visais balsais paskyrė Bernardui Brazdionui už jo poezijos rinkinį rankraštyje "Vidudienio sodai". Komisijai buvo atsiųsta 10 veikalų — 6 rankraš-

DIRVOS 45 METŲ SUKAKTIES RĖMĖJAI

Dirvos 45 metų sukakties rėmėjais įsijungė:

J. Rinkus, Cleveland	5,00
E. Ūselytė, Cleveland	5,00
T. Bartkus, Sarnia	5,00
T. Kašuba, Brooklyn	1,00
A. Diržys, Brooklyn	5,00
P.J. Žiūrys, Cleveland	10,00
A. Šošė, Chicago	5,00
D. Kalėda, Pittsburgh	5,00
Dr. B. Jankauskas, W. Brentwood	5,00
A. Urnevičius, Toronto	5,00
H. Janužys, Cleveland	2,00
J. Rekašius, Detroit	5,00
A. Broga, Kitcher	5,00
M. Paškevičius, Chicago	5,00
J. Lokikas, Omaha	5,00
R. Valodka, Cleveland	5,00
P.W. Urban, Cleveland	5,00
J. Nesavas, Bloomfield Hills	5,00
P. Bulkė, Hamilton	5,00
J. Eidukevičius, Cleveland	\$5,00
Dr. J. Senikas, St. Jeau	5,00
A. Stankūnas, Cleveland	5,00
K. Rūkas, Hartford	1,00
P. Baltuska, Chicago	5,00
Vacl. Mažeika, Chicago	5,00
Vinc. Gudaitis, Chicago	5,00
A. Glodenis, San Jose	5,00
Alf. Krakauskas, Chicago	5,00
J. Lietuvninkas, Baltimore	10,00
P. Balynas, Dearborn	2,00
J. Švegzda, Toronto	2,00
P. K. Skirmantas, Los Angeles	5,00
A. Patalauskas, Detroit	5,00
A. Sirmulis, Chicago	5,00
Kun. S. Valiušaitis, Corona	5,00
J. Kukarskas, Baltimore	5,00
J. Pelanis, Chicago	5,00
V. Šarka, Omaha	5,00

Rėmėjams širdingai dėkojame.

čiai ir 5 knygos, išleistos 1958-1959 m.

• Į gautąjį numeruotą lapą rinkti aukoms Vasario 16-sios Gimnazijos klasių statybai, per Joną D. Česną, tuojau pat į vajų įsijungė: X. X. (visiems žinomas aukotojas liet. reikalams) su 50 dolerių, Jonas Kazanauskas (Mutual Feder. Savings banko, Chicagoje, prezidentas) su 50 dol., inž. Vyt. Andriulis, dr. St. Biežis, dr. L. Zibas, kiekvienas su 10 dol., Simas Velbasiš su 5 dol. Jie visi nuolatiniai gimnazijos rėmėjai.

• Dr. J. Senikas, iš Kanados, mokėdamas prenumeratą atsiuntė ir \$5.00 auką.

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos vicepirmininkui

DR. JONUI PAPLĖNUI

netikėtai mirus, Jo žmonai, dukroms ir artimiesiems liūdėsio valandoje reiškia gilią užuojautą

A. L. T. S-gos I ir XI skyriai
(New Yorke)

Mūsų mielam kolegai Korp. "Neo-Lithuania" filisteriui

DR. JONUI PAPLĖNUI

staiga mirus, jo žmonai BRONEI ir dukroms AUKSEI ir RŪTAI reiškia nuoširdžią užuojautą ir drauge giliai liūdi

Lietuvių Tautinis Akademinis Sambūris

Negailestingai mirčiai netikėtai išplėšus iš gyvųjų tarpo mūsų brangųjį draugą

JONĄ PAPLĖNĄ,

Jo žmoną BRONĘ, dukras AUKSĘ ir RŪTĄ, netekusias mylimo Vyro ir Tėvo, nuoširdžiai užjaučiame ir kartu su jomis giliai liūdime

Bronius Nemickas ir šeima

Tautinės Sąjungos vicepirmininkui

DR. JONUI PAPLĖNUI

staigiai ir netikėtai mirus, jo žmonai ir dukroms gilią užuojautą reiškiamo ir kartu liūdime

Tautinės Sąjungos
East Chicagos skyrius

Mūsų geram prieteliui

DR. JONUI PAPLĖNUI

staiga mirus, jo žmonai BRONEI ir dukroms: AUKSEI ir RŪTAI gilią užuojautą reiškiamo ir kartu liūdime

Romualdas Nemickas su šeima

Mielam draugui

DR. JONUI PAPLĖNUI

staiga mirus, BRONEI ir dukterims gilią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Regina ir Jonas Čiuberkiai

Mūsų mielam prieteliui

A. A. DR. JONUI PAPLĖNUI

mirus, jo žmoną BRONĘ ir dukreles RŪTĄ bei AUKSĘ nuoširdžiai užjaučiame

Kapočių šeima

Lietuvių Enciklopedijos bendradarbiui

A. A. DR. JONUI PAPLĖNUI

mirus, jo žmoną ir dukreles bei gimines nuoširdžiai užjaučiame

Lietuvių Enciklopedija

ALTS-gos East Chicagos skyrius išvykstantiems į Los Angeles, Calif., Mažeikams suruošė rugpiučio 28 d. išleistuves. Nuotraukoje skyriaus pirm. Kazimieras Pocius savo kalboj iškelė inž. Antano Mažeikos veiklą East Chicagos lietuvių kolonijoje ir įteikė dovanėlę. Iš kairės: Kazimieras Pocius, kun. Dr. Petras Celiešius, inž. Antanas Mažeika su žmona Vanda ir Pocienė.

R. Nemicko nuotrauka

NEW YORK

ALEKSANDRAS VAKSELIS, FASKO pirmininkas, su ponija, atostogų dalį skyrė visuomenei veiklai. Rugsėjo 3 - 4 d. atidarė 10-sias sporto žaidynes Chicagoj ir per S. Barcus radiją kvietė Chicagos visuomenę žaidynėse gausiai dalyvauti, domėtis mūsų jaunimo darbais ir juos remti. Vakseliai 4 dienas svečiavosi neo lithuanų stovykloj Linkų vasarietėj, Christiana Lodge, kur stovyklavo jų dukra Irena. Montrealyje, Kanadoj buvo sustoję pas pusbrolių Mykolą Vakselį.

Taip pat jie aplankė Lietuvių Sporto S-gos garbės narį Juozą Bačiūną Tabor Farmoj ir ten beatostogaujantį V. Adamkavičių. 30 mylių nuo Tabor Farmos ilgiau sustojo pas Bačiūno giminaitę Viktoriją ir Stasį Orentus, kurie auginą tūkstančius minkų žvėrelių. Lietuvoj Orentai auginą sidabrinės lapės.

LIETUVOS ATSIMINIMŲ ra-

dijo direktorius J. Stukas Daily News dienraščio rengiamo šokių konteste pakviestas jūrų komisijos nariu. Pirmieji šokiai buvo rugsėjo 10 d. didžiulėje Madison Square Garden patalpose, New Yorke.

LEONAS VIRBICKAS, LAS centro valdybos pirm., buvo susirgęs ir dabar sveiksta namie.

ŽALGIRIO MŪŠIO minėjimo komitetas išrinktas rugsėjo 8-tą d., Lietuvių Atletų klube įvykusiam susirinkime. Nežiūrint, kad vienas minėjimas ruošiamas akademinio pobūdžio kartu su lenkais, lietuviai minės ir atskirai, savo gimtąja kalba.

Į vykdomąjį komitetą išrinkti: V. Alksninis, A. Dimas, J. Maurukas, A. Rimas ir k. Du atstovu paskirs Ramovė.

Susirinkimui pirmininkavo PLB New Yorko Apygardos pirm. D. Penikas.

VALERIJA LASTAUSKIENĖ, V. Nemickienės motina, ilgesniam laikui paguldyta Booth Memorial ligoninėj, Flushing, New Yorke.

A. A.

DR. JONUI PAPLĖNUI

mirus, žmoną BRONĘ su dukrelėmis nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime

Antanas ir Halina Janukaičiai,
Angelas ir Milda Motuzai,
Algis ir Irena Šimkai

Mielam bičiuliui

DR. JONUI PAPLĖNUI

netikėtai mirus, BRONEI PAPLĖNIENEI, dukterims ir artimiesiems gilią užuojautą reiškia

Traškų šeima

Didžioje skausmo valandoje,

A. + A.

ANTANUI KUDIRKAI

mirus, jo žmonai MAGDELENAI, dukrai NIJOLEI ir sūnui ARVYDUI reiškiamo giliausią užuojautą ir kartu liūdime

Marija, Pranas, Ramutė ir Antanas
Sideravičiai

MARIJAI DELTUVATEI-DARGIENEI

Venezueloje mirus, filisteriui JURGIUI DARGIUI ir jo šeimai reiškiamo užuojautą

Korp! Neo Lithuania vardu
Vyr. Valdyba

Korp! Filisteriui, tauriam lietuviui, visuomenininkui

DR. JONUI PAPLĖNUI

mirus, jo žmoną BRONĘ, dukras AUKSĘ ir RŪTĄ užjaučia ir kartu liūdi

Korp! Neo-Lithuania Vyr. Valdyba

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos centro valdybos vicepirmininkui, Dirvos redakcinės kolegijos nariui ir aktyviam visuomenininkui

DR. JONUI PAPLĖNUI

mirus, jo šeimai ir artimiesiems nuoširdžią užuojautą reiškia

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos
Clevelando skyrius